

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos polt sor egyenként 20 fillér.
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, augusztus 12.

Alkotmánnyal csapja be a cár a lengyeleket.

Megsemmisítettek a németek két francia hadtestet.

Berlin: (Hivatalos.) Belfort felől felső Elsasson át előnyomuló hetedik francia hadtestet és a belforti gyalogos hadosztályt a németek Mülhausennél szétverték. Ugyanilyen sors érte a tizenötödik hadtestet is a Barricsi erdőknél.

Mai számunk főbb közleményei:
Báró Neuman Dánielné halála.

Németek győzelme két francia hadtest fölött.

Megszákitottuk Franciaországgal a diplomáciai összeköttetést.

Blokád alatt Montenegró tengerpartja.

Megvertnek tekinthető a szerb hadsereg.

Egy milliárd orosz hadikincs Berlinben.

A cár alkotmányról hazudik a lengyeleknek.

Románia és Bulgária Szerbia ellen.

Züllött a francia hadsereg.

Hazugságok cárja.

Arad, augusztus 11.

Készen van a világtörténelem számára a cárnak fotográfiája. A mennyi szőszegés, a mennyi elvtelenség és a mennyi aljasság egy emberben és egy trónon elfér: az mind rajta van ezen a sötét arcképen.

Alapszíne: a kétszínűség. Mint a béke rajongója áll Európa elé és tiz esztendő óta állandóan gyűjti a háborus anyagot, és minden évben új, meg új okkal próbálja azt fölrobbantani. Apró népek gyámjának szerepét játssza, hogy azokat a háboruk új, meg új veszedelmeibe ugrassa.

Most végre elérte a célját. És amikor a nagyhatalmak minden igyekezettel, minden erőmegfeszítéssel azon dolgoznak, hogy az európai bonyodalmat kikerüljék, akkor a cár hihetetlen alattomosággal akarja a helyzetet kihasználni. Becsületszavát adja a német császárnak, hogy neki békés szándékai vannak, hogy egyáltalán nem készül a háborúra: ezt a becsületszót megismételteti a vezérkari főnökével. És a kettős becsületszó kimondásakor az orosz hadsereg mozgósítása már javában folyt, hogy vészhozó meglepetést bocsásson arra, aki ebben a becsületszóban bizik.

És a hitelét vesztett, ronggyá lett cári szó, a hazug cári ígéret most a maga határain belül próbál hívőket és hatást találni. Az egyik proklamációban az orosz zsidókhöz szól. Azokhoz, akiket nem ismert el az ország többi lakosaival egyenlő embereknek, a vérvádakkal tildözött jogokból kirekesztett orosz zsidókhöz. A cár egyenlőséget, polgári szabadságokat ígér nekik, ha a háboruban sielnek vérüket a cárért vásárra vinni. A másikon még csodálatosabb a cinizmus: olyan vakmerő, a minőt a

cárok politikájában is alig találni. A cár a lengyelekhez szól; az elnyomott, korbáccsal nevelt, üldözött lengyelekhez. A cár a lengyeleknek — ide figyeljete, népek! — alkotmányt ígér, az 1815. évi alkotmány visszaállítását és ezzel az ígérettel csábítja a hadsorokba az orosz-lengyeleket.

Ha a harctérről jövő hírek nem bizonyítanak: ez a két proklamáció mutatja legjobban a cár szorultságát. Mennyire komoly lehet az oroszok veszedelme, milyen nagy lehet a baj, ha a cárnak eszébe jut, hogy a zsidók is emberek és hogy a lengyeleknek száz év előtt alkotmányuk is volt!

Hisznek-e az égő háza előtt jajveszékelő zsugorinak, a ki szegény lakóinak a házóár elengedését igéri, ha életük veszélyeztetésével az ő kincseit kimentik a tűzből? Mihelyt a tűznek vége: a fősvény újra megnyomorgatná a lakókat és elfelejtkeznék ígéreteiről. Mért nem volt a cárnak eddig szíva zsidóihoz és mért nem találta meg eddig az orosz leveles ládák mélyén az elfelejtett lengyel alkotmányt?

Hatástalanul hangzanak el a cár szavai. Orosz-Lengyelországban újjongva fogadták az osztrák-magyar és a német csapatokat, repeső örömmel várják, ahová még nem értek el: ezek a katonák, a becsületes nemzetek és a becsületes uralkodók bátor katonái hozzák meg Lengyelországnak a szabadságot. Nem papir-alkotmányt, üres ígéretet, hanem a független, viruló állami élet megújítását.

A cári ígéretek és a cári szőszegések pedig megértethetik Európával, hogy mennyire szükséges, mennyire halaszthatatlan volt már a fegyveres leszámolás azzal a rethadt, bűnös rend-

szerrel, amely a cár nevéhez és kormányzatához fűződött, amelynek pusztító hatása egyformán mutatkozott a Balkánon és az orosz birodalomban. Es a cári ígéret értékét és súlyát fölismerve Franciaország, amely esztendőközön keresztül tömte pénzzel a szövetséges orosz és most, amikor a németek Páris felé közelednek, az oroszok nem tudnak segítségére jönni.

Minden nap, minden perc új bizonyosságot vet Ferencz József hatalmas szavaira: *a mi háborunk az igazságért indul meg.* És ennek a háborúnak győzelemmel kell végződnie, hogy elégjen és megsemmisüljön mind az a becsstelenség, amelylyel a cárizmus a maga birodalmát és Európát megfertőzte, hogy véget érjen a szöszegek és hazug ígérek korszaka, és hogy megtisztult levegőben új, szabad, békés és dolgos életet élhessenek Európa népei. Főnségesebb, neme-sebb, emberibb célért, mint a minőért a monarchia és a német birodalom indult harcra, még nem viseltek háborut.

A katonaság megtéríti a biztosított élelmiszerek árát. Az állomásparancsnokság írja: Kihirdettük, miszerint a közhírré tett, a hadi szolgálmányt illető kormánysszéki rendelet értelmében a vasuti állomásnál a Neuman-féle gőzmalomban és a Széchenyi-gőzmalomban és az aradi tárházakban elhelyezett, a hadsereg részére szükséges élelmiszerek a polgármesteri hivatal közreműködésével biztosítva lettek. Minden érdekelt fél azon megkereséssel értesítik, miszerint a Neuman-féle gőzmalomban f. hó 13-án d. e. 8 órakor, a Széchenyi gőzmalomban f. hó 13-án d. u. fél 8 órakor, a tárházakban f. hó 14-én d. e. 8 órakor a megtérítő-bizottság előtt jelenjék meg és az árak tulajdonát, esetleg a követelményi jogosultságot bebizonyító okmányokat magával hozza. A bizottságilag megállapított megtérítendő összeg minden érdekelt félnek készpénzben lesz kifizetve. Arad, 1914. aug. 11. Hegedűs, alezredes.

Menekülő kozákok agyonlőtték ezredesüket.

(Lázongás az orosz lovasságban. — Részletek Kalis elfoglalásáról.)

Távirati tudósítás.

Krakko, augusztus 11.

Egy szemtant, a ki augusztus negyedikén hagyta el Kalist és ott volt a város bevétele, a Krakóban megjelenő Csasz című lapban a következőt mondja el a német csapatok bevonulásáról:

— A múlt szombaton reggel az oroszok néhány kisebb vasuti hidat és a kalisi állomásépületet felrobbantották, a raktárokat felgyújtották és a tűzben több tehervonat is elégett. Szczipiornóban nem tudták a raktárakat idejekorán felgyújtani és a németek el is foglalták azokat. Az orosz határőrség lerombolta a postaházépületet, az ottlevő leveleket az udvaron és az utcán szétszórta és eme hőstett után a harminc emberből álló őrség elhagyta a várost. A rendes orosz helyőrség katonái már korábban Lotz felé vonultak vissza és Laszkiban állottak meg, magukkal vive a be-hívott tartalékosokat. Ezek szegények gyalog voltak kénytelen a kocsik után futni, mert a kocsikat a rendes katonaság a maga részére foglalta le, úgy, hogy a tartalékosok kilencven százaléka a rettenetes viharos esőben, vagy meghalt, vagy pedig már az uton összeesett. Egy fiatal állami tisztviselő tudó-vérzést kapott, még aznap az ut mentén meghalt, orvos feléje sem nézett. Minthogy a tartalékos csapatnak a parancsnoka hirtelen eltűnt, ezek az elesigázott nyomorult emberek tanács-talanul állottak Laszkiban, fellázdak és jellemző az orosz reguláris csapatokra, hogy azok parancsnoka, nem mert ellenük semmit se tenni és ezek

valamennyien vasárnap éjszaka visszazöktek Kalisba és jelentkeztek a német csapatok parancsnokánál.

Szombaton délből vonult be az első német patrouille, egy tiszt kilenc emberrel Kalisba, átszárguldt a városon és megvizsgálta valamennyi hidat. Ugyanaznap éjjel megérkezett a gyalogság, tüzérség és lovasság, amely Turek irányában a lodzi uton tovább ment. A német csapatok megszállták a városházát és a többi kormánysszéki épületeket, a kaszárnyák kivételével, amelyeket nem lehetett használni, minthogy ott hihetetlen piszok volt felhalmozva.

Erdekes, hogy már két héttel az első háborus hír hallata előtt, a Kalisban letelepedett oroszokat a hatóság felszólította a város elhagyására. Bevonták az összes ezüst és ércpénzt, csak papírpénzt hagytak hátra. A németek bevonulása után Németország felé rögtön megnyitották a határt.

Észrevették, hogy az oroszok a starizsini hidról a Prosznába két nehéz ládát dobtak bele. Kifogták a ládákat és azokban municiót találtak. A német katonaság a hidak helyreállításán dolgozik. A német katonák kivétel nélkül longyelek voltak Prsenből, csak a tisztek és altisztek voltak németek. Nagyon barátságosan bánnak a lakossággal és biztosították, hogy semmi bajuk nem történik.

A „Dzennik Polskie” azt jelenti orosz-lengyel szökevényeik elmondása alapján, hogy az oroszok visszavonulásuk alkalmával a katonai raktárakat és laktanyákat elpusztították, hidakat robbantanak, vasutakat és telefonvezetéseket szétronbolnak és minden élelmiszer és takarmánykészletet elpusztítanak. Az orosz-lengyel lakosság mindenütt eléje ment az előrenyomuló német katonáknak, segíti azokat és pontos információt ad nekik. Grasztyinnál nagyobb összeütközés volt németek és oroszok között és az utóbbiak sok halottat és sebesültet hagytak a csatatéren.

Egy kozák ezredes, aki a saját menekülő katonáit vissza akarta tartani és eléjük állt, saját emberei, köztük egy tisztársa is, golyózáporral leterítették.

Hogyan foglalták el először a németek Párist?

Liège a németek kezében van, Namur alatt dörögnek a német ágyuk, Mülhausennél szétvert francia hadtest nyomán járnak a német hadak. Nem kutatjuk mi a stratégiai jelentősége, hogy a német hadak most megint azon az uton haladnak Páris felé, amelynek minden hegye, völgye, folyója és községe német diadalt hirdet. Csak pszichológiai szempontból nézve Vilmos császárnak ezt a választását, megkap benne a gondolat és emberismeret nagyszerűsége. Ott vezet a császár a fiukat, ahol véreztek és győztek az apák! S a kezdetén, de talán még a dátumokhoz is ragaszkodik majd a történelem, amely nem most szolgalt először azzal a meglepetéssel, hogy megismétli magát.

Napra is pontosan negyvennégy éve, hogy megindult a német-francia hadjárat és Saarbrückennél, ahol most vonult át „revánsot” adni a német gárda, eldőrdültek az ágyuk és megkezdődött a német diadalmi út. Megy hát megint a német had a Maas völgyében és büszkén tekint Bazeilles felé, hol a sedáni győzelem napja kelt. Ott szólaltak meg elsőül az ágyuk ama napon, 1870. szeptember 1-én, s elhullott bár a tűzben három ezer derék bajor, német kézbe került a falu és itt kötötték meg a hurkot, mely másnap nyolcvanezer francia katonára és császáruk testére fonódott. Elhalad ismét a német had Mezières mellett, honnan a megváltó Vynoyt várta a sedáni völgybe szorult francia sereg. S jött helyette Frigyes Vilmos, a porosz trónörökös; Douche-rynél, amit szintén viszontlátnak a mai harcok, átkelt a Maason, elfoglalta a Sedántól

balra húzó dombokat és ezzel tökéletessé tette a franciák reménytelenségét. Megfürödhet a diadali emlékezésben a gyorsabú német had lelke a floingi fensíkon, ahol utolsó lobbant akkor a francia vitéség, de a német folyók hamar leterítették a büszke francia véteseket s utánuk a fürge algiri talpasokat.

Ott integet most a német sereg felé a hatalmas Metz vára, amely ezer lábnyi magasságból örködött a Mosel völgye felett és a várból volt Bazaine hatvanezer katonával. Nem is két hónap múlva német kézbe került a „bevehetetlen” vár és most ujjongva üdvözi a hősök unokáit. S ott a menetelő német had utján: Sedan, a franciák tagikus Sedan-ja. És bizonyosan hallja a német tüzér az ágyuk bömbölését, amelyek 44 év előtt, szeptember elsején, tízenkét óra hosszat szakadatlanul szóltak itt, hogy még az nap délutánján meglássák Laugiston tábornok kezében a fehér zászlót, mely a történelem egyik legnagyobb diadalt s legcsufabb vereségét hirdette. S elhalad most is a német had Douchery mellett, hol szeptember másodikán a megalázott Napoleon, egy jámbor takács házában, össze-jött Bismarckkal és enyhíteni próbált a kemény kapitulációs feltételeken, de nem hallott mást a vas embertől, mint amit előtte való este Reille tábornok hozott válaszul Vilmos királytól: Föltétlen megadás; a császár, minden tábornok, az egész francia hadsereg: hadifogoly; az ágyuk, lovak, minden folszerelés: hadizsákmány.

Apák vére áztatta mind ezt az utat, amelyen ma siet a német had. És élnek még apák, akik ott voltak a diadalon és áldásul, biztatón, a maguk emléket adták harcra indult fiuknak. Lehet-e hát lelkesítőbb, győzelemre serkentőbb valami, mint ezen az uton vinni a német sereget Páris alá? Minden szikla, minden fa

német diadalt zeng itt és a fiak hősi elszánt-sága nem kisebb, mint volt az apáké. Meg van bennük az apák ama képessége is, ami negyvennégy év előtt eldöntötte az egész hadjárat sorsát: győzik lábbal. Mivelhogy akkor is mindig legyalogolták a franciákat és rég a kijelölt hadállásokban voltak, mikor a francia sereg még csak készülődött, hogy elfoglalja előlük a pozíciókat.

Végre Páris alá érve, szintén lesz min lal-kesülnie a német seregnek. Ott sem kell egyebet tennie, mint amit az apák cselekedtek. Szeptember közepén körülvették a várost, jól ettek-ittak, ostromágyukkal sem fárasztották magukat. Várták, hogy a falakon belül, amik pedig ma már nincsenek is, mit csinál két millió éhes gyomor. Akkor is naponként kétezer mássa kenyér, ötezer mássa téstának való liszt, ötszáz ökör, százharminc tehén, négyszázharminc borjú, három ezer ürü, kétezer méter-mássa füstölt hus, ezeröttszáz mássa hal, három ezer mássa burgonya, ötezer mássa főzelék kellett Páris lakosságának és ennyi élelmet felhalmozni, csak két-három hónapra is lehetetlen. Mégis négy és fél hónapig hősiesszen el-lentállott az ostromzárnak a párisi gyomor. Másfél hónap múlva rákapott a lóhúsra és el-fogyasztotta a város hetvanezer lovát; aztán ráfanyalodott a kutya és macskapecsenyére, végül a klovákák hizott patkányára. Előkelő dá-mák ebédre a selyempincsiüket, vacsorára a papagályukat ették. Tűzelték az utca aszfalt-burkolatával. Végül, 1871. január 28-án besé-táltak az öles gránátosok a boulevardokra. A tempó, amellyel a német hadsereg most nyomul előre, a lelkesedés, amellyel most harcol-nak II. Vilmos katonái, arra vall, hogy most sincs messze az az idő, amikor másodszor is német gránátosok tapossák a párisi utcák követét.

Lodzól az oroszok az állami és magánbankok betétjeit az ország belsejébe vitték. Számos orosz család menekült az ország belsejébe.

Papp I. János román püspök levele a polgármesterhez.

(Adakozások a devonultak családjaiknak.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

Varjassy Lajos polgármester által megindított segélyakció a mai napon is elég tekintélyes összeggel gazdagította a hadba vonultak hátramaradtainak támogatására szánt alapot.

A mai naptól már csak azoknak adott ki Vannay Gyula tanácsnok utalványt élelmiszerre, akiket a Népiroda igazolt. Érdekes, hogy még a legkomolyabb helyzetekben sem tagadja meg magát az emberi természet. Most, hogy már a városi segélyakció meghatározott terv szerint és egységesen folyik, a segélyezettek kifejezett óhaja szerint, többen azzal a panasszal állottak elő, hogy nekik nem kell az élelmiszer, ők nem esznek egész héten burgonyát, nekik adjanak pénzt. Ugy a Népiroda, mint a tanács a meghatározottabban visszautasította ezt a szerénytelen kívánságot. A háború legelején állunk és az eljövendő idők fejleményeit nem ismerjük. Sajnos, a pénzádományok még mindig nem folynak be oly arányban, ahogy azt el lehetne várni az itthon maradt gazdagoktól, akikért ezek és százezrek mentek a csatákra, hogy az ő vagyonukat, jómódjukat, vérükkel és életükkel megvédjék, tehát a pénzsegélyezéssel várni kell. A legnagyobb nyomorban kell most segíteni első sorban és az éhes gyomrokat jól kell lakatni. Nagyon helyes, hogy az élelmiszerrel bőven bánnak, azonban a tehetősek pénzádományainak lehetővé kell tennie, hogy ez állandóan így is maradjon.

Az adományok sorát ma Papp I. János aradi görög keleti román püspök nyitotta meg, aki a következő szép levél kíséretében küldött a polgármesternek 200 koronát:

„Nagyságos polgármester Ur! A királyért és hazáért hadba indult aradi katonáink hátramaradt és szükségét szenvedő családtagjaik segélyezéséhez fogadja Nagyságod részéről is a mellékelt 200 koronát. E szerény adományom értéklésénél szíveskedjék tekintetbe venni, hogy főpásztorságom alatt álló egyházmegyéim több vármegyére és városra terjed, szeretetben egyformán öleli körül összes híveimet a anyagi erőmhez mért szerény segélyemet több felé vagyok kénytelen megosztani. Fogadja Nagyságod kiváló tisztelettel öszinte, kifejezését Papp I. János aradi püspök.”

Adakoztak még: Marosi Miklós 10 K, Kiss Ferenc és neje 20 K, Stauber József 100 K, Gyarmati Mihály 5 K, Lészay Sándor és neje 50 K, Tenner József és neje 50 K, Arad-országi gazdasági takarékszövetkezet 1000 K, Bur asztaltársaság 30 K, Brasch Simon 200 K, Székely Miklósné 50 K, Weisz és Benjamin 10 K, Jovanov Mihály 20 K, Grosz Manó és neje 10 K, Grimm József és neje 40 K, Ehrenfeld Ignác 25 K, Papp I. János 200 K, Weil Alajos 20 K, aradi iparosok első temetkezési és betegsegélyezési egylete 50 K, Unger Rezső (Monyoró) 10 K 22 f, Scheiber Ferenc 2 K, Wassits György 50 K, Dragos Gyula és neje Marosborsáról egy aranyláncot, és két arany karikagyűrűt küldött.

Ma adta át a Kossuth Lajos-asztaltársaság tagjainak adományát 470 kor. 60 fillér. Adakoztak: Aradi első Kossuth asztaltársaság 200 korona, Meistrovits János 50 korona, Keppich Jakab dr. 20 korona, Müller József 20 korona, Vadasz Ármánd dr. 20 korona, Balogh Dávid 20 korona, Varga Kálmán 20 korona, Lipkovits József 10 korona, Nagy Kálmán 10 korona, Pöhm János 10 korona, Moskovitz Izidor 10 korona, Gehl Károly 5 korona, Sólalvy György 5 korona, Demmelbauer Ferenc 5 korona, Láng Imre 5 korona, Zöldy Róbert 5 korona, Haranyessy Ágoston 3 korona, Máté János 3 korona, Schwarcs Zeiga 2 korona, Szép Ferenc 2 korona, Faragó János 2 korona, Tamó, Lajos 2 korona, Borbély

István 2 korona, Augustinus 8-ik értékesítési perselygyűjtése 18 korona, Dein Paula gyűjtése az I. sz. gyűjtőben 28 korona 60 fillér, Reich Jenő 1 korona, Porcán János 1 korona, Barta István 1 korona, összesen 470 korona 60 fillér. Dein Paula gyűjtőben adakoztak: 1—1 koronát Vassó, ösv. Szabó Jakabné, Mészáros Ferenc, Paulik András, Béhm B. György, Pap Ilonka, ösv. László Lajosné, 80 fillért: Lantos József, Hentschel István, Alois László, Rezső Ilonka, Olá Piroka, Szarvashegyi János, 50 fillért: Freimann József, Panzár Rózsi, Tusi, Weisz Klárka, Manóka, Nyiri László, 40 fillért: N. N., 30 fillért: Kovács Samu 20 fillért.

Győzelmes lovassági harcok.

(Nincs attak a modern ütközetben. — Az ellenség üldözése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

A világtörténelemben példátlan eredmény, hogy csapataink megszabott időben és megjelölt helyen pontosan találkoztak a német seregekkel, napról-napra újabb sikerekkel folytatódik és gyors egymásutánban termi nagyszerű győelmései. Lovas csapataink az osztrák határon győzelmesen vernek vissza minden támadást. Benn orosz földön diadalmasan nyomulnak előre, fut előlük az ellenség. A magyar lovas dicsőségétől hangos a világ.

A modern háborúban a lovasság feladata megsokszorozódott. Ma is a lovassággal végezteti a hadvezetőség a felderítő szolgálatot, neki kell először érintkezésbe jönnie az ellenséges csapatokkal és ma is feladata, hogy karddal kezében támadjon az ellenséges lovasságra és leattakirozza, elsöpörje a gyalogságot és tűzértséget. A lovasság az áldozat, őt dobják oda a repülőgépek korszakában is a géppuskák és gyorstűzelő ágyúk idején. A lovasság első feladata: a felderítés, ha nem is véglegesen, de nagyrészt elvesztette döntő jelentőségét a repülőgépekkel felszerelt csapatokra. A gyorstűzelő fegyverek, géppuskák és gyorstűzelő tűzéréség harci jelentősége majdnem illuzóriussá teszi az attakot, amelynek szépsége és a lelkekre való hatása igen sok őregebb hadvezetést még mindig megejtve tart. A modern hadviselésben azonban félve gondolnak arra, hogy a lovasságot veretlen, intakt gyalogsági tömegek támadására vezényeljék ki, mert ez olyan óriási veszteséggel jár a mai gyalogsági fegyver következtében, hogy nincsen arányban az elérhető eredménnyel. A magyar lovas nemzet és szívesen ragaszkodik a lovassága által szerzett dicsőséghez, azonban a háborúviselés technikája mindjobban előtérbe tolt az elvet, hogy kár a lovasságot kicsinyes célokra felhasználni, kár egyedül feladatát az tűzni ki, hogy attakjai által csak azért zavarja meg a felvonuló gyalogságot, mert esáltal a főcsapatok kifejlődésére rövid időt lehet nyerni.

A modern háborúban majdnem egy hétig tart egy-egy oszta

és egy pár pernyi időnyereségért nem érdemes lovashadosztályokat feláldozni. A fejlődéssel új feladatok jutottak a lovasság részére és ha nem is áll meg a végtel, hogy ma már nincs is szerepe, a milliós seregekkel dolgozó hadvezér kezében ép olyan döntő szolgálatot teljesíthet, mint bármilyen más fegyvernem.

A lovasság felhasználásának modern módja az, hogy kihasználják a gyorsaságát és abban a pillanatban, arra a helyre dobják, amikor és ahol a legnagyobb szükség van rá. Ez akkor következik be, amikor az ellenség oldalába, vagy hátába kell támadást intézni, a legkritiku-

sabb pillanatban, amikor annak tartalékai elfogyóban vannak. Háromszor, pusztán, két géppuskás osztagot és egy lovas ütegosztályt reprezentál egy lovas hadosztály és elképzelhetetlen erővel sujthat le az ellenfél legérzékenyebb és legjobban veszélyeztetett pontjára: a tartalékjára. A lovasságnak egy pár órai ut elég, hogy elérkezzék erre a kritikus helyre, amit a gyalogság csak két napi erőltetett meneteléssel érhet el. Leírhatatlan az a pánik, amelyet a tartaléknál megjelenő lovasság okoz azáltal, hogy lassú a lóról és gyalogság módjára tűzelve a tartalékot tűzvonalra kényszeríti fejlődni. Az ellenségnek főcsapata vagy kénytelen a tűzvonalából megerősíteni tartalékját, vagy pedig látva annak veszedelmét, sorsára bízni és eszeveszett futásnak indulni. A modern háborúban tehát az az elv fog érvényesülni, hogy

a lovasság legyen a tűzbemenő gyalogságnak utolsó tartalékcsapatja,

amelyet a döntő momentumban a legnagyobb eredménnyel kell felhasználni.

A lovasság felderítő szolgálata ezzel a teljesítménnyel nem mulik el, valamint, hogy az ugynevezett raid, a nagy tömegek portyázása sem szűnik meg. A hadtörténelem igen sok esetet ismer, amikor a lovasságot hasznaltalanul feláldozták, aránylagos rövid időnyereség céljából. Így például a porosz-francia háborúban Wörthnél, ahol tulajdonképpen lehetetlen helyzetbe kergették, amennyiben komló kerek és szőlőskertek ellen kellett neki attakirozni teljesen intakt, sőt győzelmes gyalogság ellen. Ez abszolút megsemmisítésére és céltalan feláldozására vezetett. Mennyivel jobban lehetett volna ugyanazt a lovasságot valamely ellenséges szárnyon alkalmazni, úgy, mint ezt fentebb elmondottuk és mint ezt a modern háború szelleme megköveteli. De ha erre nem is lenne alkalom magában a csatában, úgy még mindig bőségesen nyílik erre tér a harc után, a visszavonulás fedezésére, illetve az intenzív lovassági üldözésre.

A modern háborúban nem lesznek oly gyakoriak az intenzív üldözések, mint azok a régiekben voltak. Ennek az az oka, hogy a mai százazatos hadseregek oly nagyok, úgy, hogy például egy ember, aki egy egyenes vonalon menetelő hadtest végén van és ha ez a hadtest reggel indul el, ő csak este érne az ütközetbe. Tekintetbe véve még azt, hogy a modern ütközetek több napig tartanak, az embereken oly nagymérvű kimerülés vesz erőt, hogy tulajdonképpen csak a legközelebbi távolságig tudják üldözni a visszavonuló ellenséget. Ha az üldözésre kis tartalékok állnának is rendelkezésre, még ezek sem tudják az üldözést intenzíven végrehajtani, mert a tartalékok többnyire a szárnyakon vannak alkalmazva és így természetesen a fő visszavonulási irány a nagy kiterjedésű harcterek miatt (Mukdennél száz kilométer volt az arcvonal), nem tudják elérni. Erre a célra tehát ismét a lovasság az egyedüli alkalmas fegyvernem, mert nála a gyalogság mozgásához viszonyítva nincs távolság és idő. Látjuk, hogy Napoleon például sikerrel alkalmazta a lovasságot az üldözés céljaira és hogy például az orosz-japán háborúban a lovasságot nem használták fel erre a célra, az csak annak tulajdonítható, hogy az ismétlődő fegyverek, géppuskák és tűzéréség ellen nem lehet attakirozni, már pedig ha a lovasságot csak attakra küldik, anélkül, hogy alkalmas adnának neki arra, hogy teljes harcértékét löfegyverét is kihasználja, nem érhető el vele az a feladat, amely neki ma jut. Könnyen elképzelhető, hogy

milyen pánikot tud előidézni egy lovas hadtest, vagy csak egy lovashadosztály is, amely

a visszavonuló ellenséget folyton oldalban nyugtalanítja tűzszésséggel, géppuskákkal és tüzharccal jelentékeny veszteséget okoz,

mert a visszavonulást fedező csapatot megállásra, fejlődésre kényszeríti. Még a tulerőtől sem kell meghátrálnia, mert egyszerűen lőrája és ismét egy másik, jobb helyzetben lesi meg az ugyis demoralizált ellenséget.

A visszavonuláshoz a lovasságnak ugyanilyen értelemben kell működnie, a visszavonulást lépésről-lépésre fedezve, az ellenséget folyton fejlődésre kényszerítve, annyi időt tud saját gyalogságának szerezni, hogy a visszavonulás minden nagyobb baj nélkül hajtható végre.

Tehát a modern lovasságnak szakítania kell a régi hagyományokkal és azral az előítélettel, hogy a lovaságnak a főfegyvere a lő. A lovasságnak egy modern ütközetben, különösen gyalogság ellen főfegyvere a gyorsaság, a meglepetés és a tűz, amelyet meglepetésszerűleg és minden egyes esetben a tűzzel való megrohanás jellegével kell végrehajtani. A lő csak eszköz, hogy a lövést gyorsabban vigye, ami természetesen nem zárja ki, hogy alkalom adtán meglepetésszerűen esetleg lőháton is, karddal a kezében attakirozzon.

Kritikus nap: augusztus 19.

(Jóslás egy aradmegyei származású orvosnak a háborúról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

Hét év óta Aradon tartózkodik egy aradmegyei származású kiváló fiatal orvos, aki a Bécs mellett levő Welischhof községbeli híres természetgyógyász-szanatórium vezetője. A neve: Sturza Máriusz dr., aki a mozgásítás hírére otthagya a szanatóriumot és Aradra sietett. Átvette az aradi állami tanítóképző intézetben berendezett rezervkórház vezetését. A kiváló hírű orvos elismeréssel beszél a rögtönzött kórházi helyiségek alkalmas voltáról s most már a felszerelés ellen sincs kifogása, mert kérésére több aradi gyógyszerész bőven ellátta a szükséges kötszerekkel. Természetesen ismerősei körében sokat beszél a háborúról s ezzel kapcsolatosan többek között a következő érdekes dolgot mondotta el:

— Nem vagyok babonás és nem hiszek a jóslatokban sem, de most utólag mégis gondolkodóba ejt engem R. S. bécsi jómodu hivatalnok feleségének négy héttel ezelőtt tett kijelentése. Az urnót évek óta ismerem és idegbetegség ellen gyógykezelttem is a szanatóriumban. Négy héttel ezelőtt, amikor még álmodni se mertünk volna a külpolitikai bonyodalmakról, eljött hozzám a szanatóriumba s azt mondta: 6 négy hétig akar ott maradni, azonban arra kért engem, hogy azt a rendeletet, amelyet a betegeknek én napról-napra szoktam előírni, neki egyszerre négy hétre írjam meg előre.

— Minek az? — mondtam neki — hiszen én itt maradok egész nyáron és önnek naponta előírhatom a fürdő-rendelést.

— De én ragaszkodom hozzá — felelte a hölgy — a horoszkópom különös dolgokat mutat. Azt is mutatja, hogy a doktor ur két hét múlva minden bejelentés nélkül eltűnik a szanatóriumból. Arra is figyelmeztet a horoszkóp, hogy augusztus 19-én rendkívül fontos esemény történik Európában, ami Ausztria-Magyarországot igen közéről érdekli.

— Nem ellenkeztem ezután — mondta az orvos — mert azt gondoltam, hogy R. S.-nek ez a fixa ideája és kívánsága szerint elkészítettem a rendeletet négy hétre. És az események igazolták a hölgy kijelentését: én két hét múlva csakugyan eltűntem a welischhoffi szanatóriumból. Most pedig várjuk augusztus tizenkilencedikét...

Fegyverrel az autók ellen.

(Orosz kémek vörös keresztes kocsikon. — Izgalmas hajszák Aradmegyében.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

Azok az automobiltulajdonosok, akiket a jámbor halandók eddig módfelett irigyeltek „repülő kocsijuk” miatt, most valósággal kálváriautat tesznek meg, ha elhagyják a város határát. Eddig tudvalevőleg az Oroszországnak szánt francia milliók nyugtalanították a kedélyeket és a sorompóőröket, most pedig új rendelettel kellett alarmirozni a hatóságokat. Tegnap este ugyanis rendelet érkezett a polgári és katonai hatóságokhoz, hogy minden automobil a legkíméletlenebbül föl kell tartóztatni, mert orosz tisztek vörös keresztes automobilon járják be az országot és kémiszolgálatot teljesítenek. A rendelet szerint ugyanis több orosz tiszt kalandozza be az országot és úgy tesznek, mintha sebesülteket szállítanának, mert abban reménykednek, hogy ezzel a csellel félre tudják vezetni az éber szemű hatóságokat.

A szigorú rendelet következtében az egyes községek határán és a sorompóknál a csendőrök mellett katonai őrk szuronyozva fogadják az automobilonkat. Ha nagyon gyors iramban akar valamely gépkocsi átjutni az ellenőrzésen, azt azonnal lövéssel fenyegetik meg a hivatásukat komoly lelkiismerettel teljesítő katonák. A legtöbb helyen különben leeresztve állanak a vasuti sorompók s mindaddig nem engedik át rajta az automobilt, amíg utasai pontosan nem igazolták magukat.

Az előírás szerint való szigorú ellenőrzés nem olyan veszedelmes, mint a tájékozatlan közönség gondolná s inkább csak a gyors haladásban akadályozza az autó utasait. Sokkal több aggodalomra ad okot az önkéntes üldözők veszedelmes föllépése. Egy automobil tulajdonos beszélt, hogy Aradmegyén át való utazásában számos községben komoly veszély fenyegette. Az egyes községek határában ugyanis az otthon maradt férfinep kapákkal, kaszákkal, vasvillákkal fölkészülve leste az átrobbogó automobilonkat.

— Ide az aranyakat! — Kiáltozzák kórusban.

Egy-egy helyen csak nagynehezen lehet velük elhitetni, hogy a rengeteg arany szállításából semmi sem igaz. Ugy tesznek, mintha elhianék, azonban továbbra is megtartják helyüket és várják az arany zuhatagot.

Egyik aradmegyei községben az is megtörtént, hogy a jegyző a falu intelligenciájával késő délután kivonult a határba és várta a franciákat hozó gépkocsikat. Finom hideg vacsorát hoztak magukkal behűtött borokkal és kishordó sörrel, amelyeket természetesen jó étvágygyal költöttek el. Mivel pedig a francia autók még mindig késtek, szépen elszundikáltak az őrk. A falu népe hajnali munkájára sietve, ott találta egy nagy fa alatt az egész társaságot. Boldogan aludtak; álmodtak — a milliókról.

Hadi előléptetések az aradi helyőrségben.

(A háborus csillaghullás. — Tömegesen avanzsáltak a tisztek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

A hadsereg rendeleti közlönye rendkívüli kiadásában a következő hadi előléptetéseket közli:

Gyalogsági tábornok lett: József Ferdinánd Salvátor főherceg, Marenzi Ferenc gróf, Hazai báró, tábornagy lett Wurm Venoe altábornagy, Wondnyanski báró, glenkircheni Hussek, Weber Viktor, Habermann, Festl, Langer és Scotti altábornagyokká lépte elő.

Harminchat ezredet kineveztek vezérőrnaggyá.

Az aradi tiszteket érintő kinevezések a következők: vezérkari alezredessé lépett elő Lehoczky Adalbert őrnagy, alezredessé Voicu János (33. gyalogezred) és Herzig Ottó (12. huszárezred), a tábori tüzérségnél szokolplaninai nemes Bugarin Emil őrnagyok. Őrnaggyá Königes Emil 33. gyalogezredbeli kapitány, századosokká Sokal Gyula, Bőjtke Pál és Triska Ernő 33. gyalogezredbeli főhadnagyk. Főhadnaggyá Dragoi Sándor, Heneges György, Ehrenreich Róland, Stampf János, Kinczel Ottó, Krizsák Ödön és fajszi Anyos Atilla 33. gyalogezredbeli főhadnagyk, hadnaggyá Antal Károly 33. gyalogezredbeli zászlós.

A lovasságnál huszárkapitánnyá Winkler Károly 12. huszárezredbeli főhadnagy, főhadnaggyokká olléteji Ollé Vilmos (12. huszárezred), Szóó Lajos (2. huszárezred), Frint Antal (3. huszárezred) Madarász József (12. huszárezred), Szávost Kálmán (3. huszárezred), Eder Viktor (2. huszárezred), Eder Elemér (3. huszárezred), Geldern Oszkár (12. huszárezred) és Halmay Barnabás (12. huszárezred) hadnagyk. Hadnaggyá lépett elő Geldern Sándor 12. huszárezredbeli zászlós.

Századoshadbíró lett dr. Pitta Lipót főhadnagyhadbíró.

Kineveztek továbbá 13 új vezérkari ezredet, 5 tüzérségi, 2 műszaki, 32 gyalogsági, 8 lovassági, 25 tábori tüzérségi, 2 vartüzérségi, 1 tréncapatbeli alezredes ezredessé. 14 vezérkari, 3 tüzérségi, 3 műszaki, 79 gyalogsági, 8 lovassági, 18 tábori tüzérségi, 5 vartüzérségi, 3 tréncapatbeli őrnagyot alezredessé. 29 vezérkari, 2 tüzérségi, 5 műszaki, 94 gyalogsági, 13 lovassági, 6 tábori tüzérségi, 1 vartüzérségi, 4 tréncapatbeli kapitányt, illetőleg századosot őrnaggyá. 3 vezérkari, 3 tüzérségi, 3 műszaki, 571 gyalogsági főhadnaggyot századosá, 1091 hadnaggyot főhadnaggyá. 303 tényleges és 36 tartalékos zászlóst hadnaggyá.

A lovasságnál 19 főhadnaggyot kapitánnyá, 190 hadnaggyot főhadnaggyá. 25 tényleges és tartalékos zászlóst hadnaggyá. A tábori tüzérségnél 98 főhadnaggyot századosá. 98 hadnaggyot főhadnaggyá. 46 tényleges és 12 tartalékos zászlóst hadnaggyá. A vartüzérségnél 64 főhadnaggyot századosá. 81 hadnaggyot főhadnaggyá. 24 tényleges és 12 tartalékos zászlóst hadnaggyá. A vonalcsapatnál (trén): 53 főhadnaggyot kapitánnyá. 22 hadnaggyot főhadnaggyá. 15 tényleges és 6 tartalékos zászlóst hadnaggyá. Az egészségügyi csapatoknál: 4 főhadnaggyot századosá. 5 hadnaggyot főhadnaggyá. 2 zászlóst hadnaggyá. Elelmezési csapatoknál: 5 főhadnaggyot századosá. 40 főhadnaggyot századosá. Harminchat tiszthelyettest hadnaggyá. A hadbírósnál: 6 alezredes-hadbíró ezredes-hadbíróvá. 4 őrnagy-hadbíró alezredes-hadbíróvá. 14 százados-hadbíró őrnagy-hadbíróvá. 20 főhadnagy-hadbíró százados-hadbíróvá. 5 hadnaggyot, illetve zászlóst főhadnagy-hadbíróvá. A katonai orvosok karban: 12 törzsorvost főorvost ezredorvossá. 15 orvostiszthelyettest főorvossá. 43 tartalékos segédorvoshelyettest segédorvossá.

Harcképtelen a francia hadsereg.

— A demoralizált „grand armée.” — Szenzációs olasz könyv a XX. századbeli

Franciaországról —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

A német seregek diadalmasan nyomulnak előre belga földön és ugyszólván elsöpörve utjukból minden ellenállást, végveszéllyel fenyegetik a lehanyatlott „gloire” bukófelben levő hazáját, a széthuzó, pártoktól, irányzatoktól, áramlatoktól bomladozó Franciaországot. A német fegyvereknek ez a dicsőséges sikere előrelátható volt. Tudott és mindenütt elismert dolog, hogy a monarchiának és hű szövetségesének hadserege a világ legjobban fegyelmezett, legjobban begyakorlott katonáiból áll és épen ilyen ismeretes tény az is, — hisz magában a francia szenátusban hangzott el arra hivatottak szájából az a kritika — hogy

a francia hadsereg még az orosz-nál is demoralizáltabb, rendetlen, fegyelmezetlen és harcképtelen.

A huszadik századbeli, sülyedő Franciaország-ról érdekes könyv jelent meg tavaly Milanóban Guiseppe Prezzolini tollából, aki „La Francia e i francesi nel Secolo XX.” című könyvében hű képét adja Franciaország mai állapotának, s feltárja azokat a sebeket, amelyek ott rágódnak a francia birodalom testén s amelyek a pusztulás felé viszik az egykor hatalmas, most önmagával meghasonlott és pusztulásra megért francia nemzetet. Ennek a rendkívül érdekes könyvnek a francia hadseregre vonatkozó fejezetét ismertetjük az alábbiakban s ezekből az adatokból is világosan kitűnik, amit amugy is tudunk, hogy:

a monarchia és Németország fegyverei ellen a francia hadsereg sikeres akcióra teljesen képtelen,

s hogy a miénk lesz a biztos, az igazságos, a megérdemelt nagy győzelem:

— A Dreyfuss-pör tárgyalása, de különösen az egyház és állam szétválasztó törvény végrehajtásánál — az egyházi javak leltározásánál — a nagy számmal előfordult katonatiszti engedetlenségek a köztársasági kormány-nak igen kellemetlen meglepetéssel szolgáltak. Kitűnt ugyanis, hogy míg a parlament többsége és a kormány demokrata, radikális és antiklerikális, a tisztikar legnagyobb része arisztokrata, reakcionárius és klerikális volt; a katonai iskolákban másokat, mint a nemesség és az arisztokrácia gyermekeit fel se vettek és a különböző kongregációk, különösen a jezsuiták, nemcsak a katonai iskolákra, hanem még a katonatiszti kinevezésekre is nagy befolyást gyakoroltak. A katonatiszti kar valósággal lenézte a bourgeois hivatalnok kart és annyira megbízhatatlan volt, hogy minden percben felni kellett attól, hogy adandó alkalommal a köztársasági államforma megbuktatására fog törekedni. A Dreyfuss-pör után a kabinetek sűrűn váltották egymást és mindegyikük radikálisabb volt elődjénél és célul tűzték ki maguknak a katonatiszti kar demokratizálását. A pap-ság befolyását és tanító munkálkodását a katonai iskolákban teljesen megszüntették és a jelentkező gyermekek felvételét a szülőknek politikai pártfoglalásától tették függővé és megakarták tisztítani magát a tisztikart is a köztársaságellenes elemektől.

Erre szükség volt az egész tisztikar minden egyes tagjának politikai nézetét tudni. Mivel pedig a politika minden mezején a szabadkőműves eszmék és páholyok uralkodtak és a

miniszterek legnagyobb része is közéjük tartozott, legalkalmasabbnak találták erre a célra a mindenféle nagy számban létező szabadkőműves páholyokat. A Nagy Orient páholy végezte titokban a munkát, oly buzgalommal, hogy négy év alatt, míg az ebből származó botrány kitért, huszonezer információt adott be a hadügyminiszteriumnak.

Az, hogy valaki mint tiszt hogyan állotta meg helyét, teljesen mindegy volt; aki, vagy akinek családja templomba járt, gyónt és áldozott, előléptetésben nem részesült

és maga André hadügyminiszter is kijelentette a kamarában, hogy nála legfontosabb a köztársasági érzelmű képviselők ajánlása. A radikális államférfiak nagy része a katonaság iránt valósággal ellenséges indulattal viseltetett és annyira el voltak telve a legnemesebb, humanus eszmékkel, hogy a katonai szolgálatot „szomorú szükségnek” nevezték, amely a jövőben remélhetőleg teljesen el lesz törölve. Mivel a népben igen hamar gyökeret vert a katonai szolgálat iránti ellenszenv és egyre jobban és jobban terjedtek az antimilitárista eszmék, hogy a hadsereget fentartani lehessen, igyekeztek mindenféle könnyítéseket tenni a katonaságnak, annál is inkább, mivel a katonák minijárt kilépésük pillanatában választók is lettek. Igyekeztek a legénységet inkább a köztársasági kormányhoz, mint a tisztikarhoz fűzni és dacára annak, hogy látták, hogy ez csak a katonai fegyelem rovására megy, mégsem riadtak vissza tőle. Mivel az államférfiak legnagyobb része az emberi jogoknak, az egyenlőségnek, szabadságnak valóságos álmodója volt, magát a katonai szolgálatot, a tisztikar és a legénység közti függő viszonyt, a fegyelmet, a rendet, a nagy elvek megsértésének tekintették és igyekeztek mindent elkövetni, hogy amennyire emberileg lehetséges, az ellentétek a tisztikar és a legénység között eltűnjenek.

Elrendelték tehát, hogy a katonakönyvbe nem szabad a kapott büntetéseket beírni, vasárnap még akkor se szabad senkit se a legkisebb katonai munkára szorítani, ha előzőleg egész héten mulasztott is, a büntető századok szigorú fegyelmét megszüntették, a nős katonáknak megengedték, hogy abban a városban tessenek szolgálatot, ahol feleségük laknak, a büntetés jogát csakis a kapitányokra korlátozták, a zenés takarodót és minden, a katonaságot népszerűsítő ünnepélyeket, vagy disztó külsőségeket törölték, az őrség tisztelgését a tisztekkel szemben megszüntették, elrendelték, hogy a st. cyri legfelsőbb katonai iskola növendékei megszakítva tanulmányukat egy évet mint közönséges katonák tartoznak szolgálni. megtiltották a tisztikarnak, hogy állami lovakat, vagy kocsikat szolgálaton kívül a legkisebb ideig és távolságra használhassák, a tisztiszolgai intézményt eltörölték, elrendelték hogy a katonatiszti kar a vele egy rangsorban álló polgári hatóságok után tartozik az ünnepélyekre menni.

Mindezen intézkedések következménye egyrészt az volt, hogy azok az osztályok, amelyekből a francia hadsereg tisztikara az előtt képződött, gyermekeiket a katonatiszti pályára

nem adták és nem is adhatták, másrészt, hogy magában a tisztikarban is azok a doktrínák álmodozók kerültek uralomra, akik a katonaságot nem a harci kiképzésre oktatták, hanem a francia nép szellemi és anyagi színvonalának emelésére törekedtek. Ebből a célból legénységi könyvtárakat létesítettek, felolvasásokat tartottak az antialkoholizmus, a higiénia, a republikánus moral és bölcsészet köréből, mezőgazdasági és háziipari tanfolyamokat létesítettek, muzeumokat és képtárakat látogattak és magyaráztak, és valósággal neveltség tárgya volt az a tiszt, aki katonai érdemeket akart a legénységbe belenevelni. A st. cyri világhírű katonai akadémia növendékeinek száma 1893-ban még hatszáz volt, 1909-ben már csak kétszázhusz és ezeknek is nagy része kikerülve rövid idő múlva bucsút mondott a katonatiszti pályának, annál is inkább, mivel dacára annak, hogy az összes állami hivatalnokok fizetését többször emelték, a katonatiszti kar fizetésének emelésére még csak nem is gondoltak. Az összes állami hivatalnokok különböző szindikátusokba voltak egyesülve, ezek erősen összetartottak és a választások előtt nagyon agresszíven viselkedtek. Csakis a katonatiszti kar nem birt semmi eredményt elérni, mivel nem volt választójoga.

Mindezek következtében a hadsereg tekintélye állandóan csökkent, a polgárság megvetette ezt a minden kilátás nélküli, gyenge élt pályát és mivel egyrészt a házassági kauziót is eltörölték, másrészt pedig a vagyonos polgárság leányai a minden dísz és karriér nélküli tisztkekhez nőül nem mentek, lassan-lassan

a tisztikar mindinkább lesüllyedt az igen rosszul dotált állami hivatalnokok milliójébe.

A tiszt hiány oly erősen érezhető lett, hogy a kamarának 1912. július 18-án tartott ülésén Pedoye generális kénytelen volt indítványozni, hogy az altiszteket minden vizsga nélkül tisztekké lehessen kinevezni, először csak tíz százalék, később husz százalék arányában az egész tisztikarnak. A tüzérségnél levő százötven főnyi tiszthiányt a gyalogságtól pótolták. Most már kezdték látni, hogy a katonaságnál nagy a baj és a felelőtlenség. Kiderült, hogy a politikai pártoknak a tisztikar előléptetésénél oly nagy befolyása lett, hogy dacára a tilalomnak, 1910-ben a hadügyminiszteriumhoz huszezer protezsáló level érkezett a különböző képviselőkől, politikai és hivatalnoki tekintélyektől. Kiderült, hogy Messimy államtitkár a szabadkőműves páholyok által abbahagyott spionkodást a katonák politikai érzelmeire vonatkozólag nyílt rendeletben a prefek-re ruházta.

Lassanként a fegyelem teljes meglazulása óriási szerencsétlenségnek lett előidézője. Egymásután égtek el a kaszárnnyak és robbantak fel óriási csatahajók és a megtartott vizsgálat kiderítette, hogy a parancsnokok teljesen képtelenek voltak bármilyen legcsekélyebb fegyelmet tartani.

A felrobbant Liberté áldozatainak emlékére tartott ünnepélyen egy kinematográf gép lármájától úgy megijedt a kivonult katonaság, hogy eldobálták fegyvereiket és elszaladtak. A Vénit hadihajó fűtőkészülékének kijavításánál kis robbanás történt, mire az egész rajtalévő tengerészet, tisztikar és legénység egyaránt annyira elvesztette a fejét, hogy százötven ember a vízbe ugrott, a többiek pedig a közpormagazint súlyoztatták a víz alá, semmit se törődve a parancsnok rendelkezéseivel. A körülrőtté lévő kisebb hadihajók pedig ahelyett

logy, segítségére siettek volna, mind hanyatt-homlok menekültek. Később kitudt, hogy az egész egy teljesen jelentéktelen kályharobbanás volt. A renitensek és aszkevények száma hallatlanul emelkedett. 1907-ben 4900 renitens volt, 1909-ben tizenhét ezer.

1911-ben, néhány évfolyam frészleges mozgósításánál annyian nem jelentkeztek, hogy ez hadtestenként huszonötezer embernek felelt meg.

Ezután jött a fordulat. A nyugdíjas és kilepott tisztek által már régebben alakított katonai liga folyton félreverte a harangokat, hogy Franciaország hadserege háboru esetén nincs felkészülve. Az a töméntelen jel, amely arra mutatott, hogy ez tény, egyszerre átalakította a kormányzat szellemét. Máthol holnapra egy francia-német háboru réme félemlítette meg a franciákat és Poincaré minisztériuma egy csapással visszaállított minden katonai szellemű intézkedést, melyet elődei megszüntettek. Mindazonáltal nem szüntek meg a nagymérvű antimilitarista izgatások, amelyeknél a legsúlyosabbak azonban az, hogy dacára annak, hogy ezek az izgatások a hadsereg szellemét teljesen tönkretették, soha egy percig nem merült fel az, hogy a katonaságot meg is szüntessék és pedig azon okból, mivel a rengeteg gyáripar, amely nagy részben osztozott azon az évi ezernégyszáz millió frankon, amelyet a parlament a hadügyi költségekre évenként megszavazott, nem engedhette, hogy a hadügyi szállításokból álló busás jövedelme csorbítsassék. A gyárak hatalmas tulajdonosai a politikai életben a radikális pártnak, leghatalmasabb támogatói voltak, s míg egyrészt teljesen aláírták a katonai szellemet, másrészt óriási engedményeket csikartak ki maguknak az általuk erősen támogatott kormánytól.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Mária nővér.** (Henny Porten sláger az Urániában.) A gyönyörű mozzinésznőnek egyik legszebb és legcsodásabb szerepét mutatta be tegnap a színház. Egy megható, szentimentális dráma főszereplőjét alakította a művésznő és ezzel az alakítással csak tetézte azt az igazán lelkes érdeklődést, amelyet eddigi szerepeivel keltett. Egy ápolónő szerepében jelenik meg előttünk, ki hivatása teljes tudatában, nemcsak érő szívvel és lelkével minden odaadásával jelenik meg a betegeknek, hogy enyhítse szenvedéseit. És ahol teheti, gyógyítja a lélek sebeit is. Egy családot békít ki egymással, összehozza a fiút édesanyjával, ki elűzte azért, mert akarata ellenére, szívét követve megcsócsult. 5

* **Szenzációs műsor az Apollóban.** Nagy érdeklődés mellett mutatta be az Apolló-színház mai új műsorát, amely a legkiválóbb filmekből van összeválogatva. A közös kút című izgalmas dráma az új műsor fénypontja. Ennek a hatalmas drámai filmnek a cselekménye izgalmasabban van konstruálva, mint akármelyik detektívtörténeté s emellett az irodalmi nivóját és a kiállítás művésziességét is élvezhetjük. Két fivér között ellenségeskedést azít a dúsgazdag indiai rokon, aki Európába készül meglátogatni őket. Azon a napon, amikor a gazdag indiai vendég érkezése volt jelezve, a vendég nem adott életjelet magáról, míg másnap a holtestét fogják ki egy kútból, amely a két testvér birtokának határán van. A közös kút titka mind a két testvér bajba dönti s egymást gyanúsítják meg a gazdag rokon meggyilkolásával. Rendkívül izgalmas részek következnek, csodás indiai tájak kerülnek elénk, mert ide is kiterjednek a nyomozás szálai, míg aztán villogosság derül a sötét bűntényre. Az izgalmas dráma több mellékképpel együtt, szerdán kerül utoljára műsorra. 8

* **A katonazene szombattól kezdve ismét az Urániában játszik.** 5

Német fegyverek dicsőséges hadifette Lütfichnél.

Stein tábornok hivatalos jelentése. — Hazugságokkal harcolnak a franciák. —

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, augusztus 11.

Berlinből jelenti a Magyar Távirati Iroda: Stein tábornok felsőbb megbízásból hosszabb jelentést tett közzé, melyben mindenek előtt

megcáfolja azokat a francia híreszteléseket, hogy Lütfich ostrománál huszszor német katona esett el.

Azzal a teatrális beállítással, hogy a franciák Lütfich városának a becsületrend keresztjét adományozták, nem cáfolhatják meg azt a tényt, hogy

Lütfich ostroma a német hadsereg egyik legdicsőségebb fegyverténye volt.

Az első kísérlet Lütfich elfoglalására csak egy vakmerő próbálkozás volt — jelenti Stein tábornok — amely természetesen nem is sikerülhetett, mikor azonban megfelelő csapatokat szállítottak Lütfich falai alá: még a poklok minden ördögei sem vehették el tőlünk ezt a várat. Nyugodtan fogtunk hozzá az ostromhoz és anélkül, hogy egyetlen ember életét kockáztattuk volna, nyugodtan vártuk be a nehéz vártüzérség megérkezését, amely rövid idő alatt rommá lőtte az erődöket. Utólag megállapítható, hogy a belgák részéről a támadásban

a harcban résztvevő a lakosság is, sőt az asszonyok is, akik elhagyott házaikból és erődökből lesből lövöldöztek csapatainkra, a sebesültekre, sőt a sebesülteket ápoló orvosokra is.

Ezért aztán több falat el kellett pusztítanunk, mielőtt a vár tulajdonképeni ostromához foghattunk volna.

A német hadvezetőségnek az az igyekezete, hogy mindenről lelkiismeretes tájékoztatást nyújtson a közönségnek, mely követelte tőlünk, hogy az ostrom befejezése után tegyünk közzéket Lütfich bevételének részleteiről. A császár és a hadsereg vezetősége elvárja a német néptől, hogy nem fog oktalann aggodalommal olyan híreket követelni, melyek a tervbe vett katonai akciókat megnehezítik, vagy olárlának.

Berlin: A Wolf ügynökség jelenti: Lütfich teljesen a kezünkben van. Az ellenség vesztesége nagy. A mi veszteségünk azonban közölteni fog, mielőtt egészen megbízható adatok lesznek birtokunkban.

A három-négyezer belga hadifogolynak Németországba való szállítása megkezdődött. A beérkezett jelentések szerint Lütfichnél az egész belga hadseregnek negyedrészét állított szemben csapatainkkal.

A Poster Lloyd írja ma esti lapjában: Távirati uton azt az értesítést kapjuk Berlinből, hogy

Párisban tervszerűen terjesztik a hazugságokat és hihetetlen merészséggel tagadják Lütfich bevételét, a német hadseregnek ezt a fényes fegyvertényét,

de ezzel nem elégszenek meg, hanem azt hazudják, hogy a németek Lütfichnél teljesen megsemmisültek. Ma megkaptuk a párisi lapokat, amelyek ezeket a hazugságokat írják és néhány mutatványt produkálnak, hogy megmutassuk a nyilvánosságnak

mennyire demoralizált és mennyire fejvesztett lehet a francia hadvezetőség, ha ekkora vakmerőséggel kénytelen hazudni

és német sikereket elcsikasztani. Itt van például egy hivatalos távirat Brüsszelből, amely szerint Lehmann tábornok, a lüttichi vár belga főparancsnoka minden német támadást bravúrosan visszavert. A belga csapatok — mondja a távirat — a nélkül, hogy a várban kerestek volna menedéket, nyílt mezőn vették fel az erős küzdelmet. Egy másik távirat szerint a belga hadügyminiszter kijelentette volna, hogy Lütfich és erődítményei továbbra is ellentállnak. Ugyanilyen hangozó hangon beszélnek augusztus hatodikán is a belga sürgönyök.

Másnap azonban már kicsit mérsékeltek a hangot. Lütfich már német kezekben volt és a francia hazugságyárnak féket kellett raknia. Jellemző az a mód, ahogy ezt tette. Mindenek előtt azt jelentette magának Brüsszelből, hogy Lütfich tizenkét erődítményéből kettő véletlenül német kézre jutott. Óvatosságból azonban hozzátették, hogy ez két öreg, elavult, használhatatlan erőd volt. Néhány órával később már engedékenyebbek lettek Párisban. Lassankint elismerték, hogy Lütfich már nem tartotta magát tovább, de úgy a sorok közt ki lehetett olvasni, hogy tulajdonképen komoly ellentállást a német támadással szemben egyáltalán sohasem akartak kifejtetni. Lütfich — így írtak a párisi lapok — csak arra volt szánva, hogy a német felvonulást késleltesse. Ez fényesen sikerült is, mert a német haderő előtörését harminchat órára meg tudta akasztani. De azért azt írják a párisi jelentések, a német hadsereg Lütfichben nagyon drágán fog minden lábnyi területet megvásárolni.

Liège bevételének a híre Párisban rettentő leverő halással volt a közönségre. A franciák igen jól tudják azt, hogy Liège bevételével a német hadsereg milyen óriási előnyt szerzett magának. Ezenfelül bántja őket az is, hogy a német csapatok ilyen csatározó biznyságot adták támadó taktikájuk fölényének. Nem csoda, hogy oly nagy és általános volt a levertség Párisban.

Egy lélekzettel azonban beismerik már azt is, hogy tulajdonképen Namurnál van az elsáncolt tábor és ez minden reménynek a központja. Az utolsó párisi táviratok pedig így szólnak: Ha be is veszi a német hadsereg Lütfichet,

a namuri sáncoknál legyőzhetetlen ellentállásra talál, mert ott a belgák a végső erőikig megfeszített ellentállást készítenek elő.

Namur városát, amelyet a németek már ostrom alá vettek, igen kitűnő erődítmények védelmezik. Az erődítmények a város körül trapézalakban vannak építve, a négyszög egyik oldala 50 kilométer hosszú. A Belgiumból Franciaországba vivő utvonálnak a namuri erődítmény a kulcsa. Ezenkívül még csak egy erőd van, amelyet a Belgák előreláthatólag védelmezni fognak: Huy; ennek a jelentősége azonban nem nagy, mert a Meuse mindkét partján épített erőd még a régi rendszer szerint épült és a modern tüzérségi fegyvereknek aligha tudna ellentállni.

Berlinből jelenti: A Wolf-ügynökség jelenti: Francia lapok és hivatalos orgánusok cáfolják Lütfich bevételét és azt állítják, hogy a német csapatok élelmezése Belgiumban nincs biztosítva. Mindkét állítás hazug és csak azt bizonyítja, hogy még a francia hivatalos jelentések is mennyire értékelendők.

Két francia hadtest megveretése.

(A német hadsereg óriási győzelmei. — Döntő ütközetek a francia határokon. — Egy milliárd orosz hadikincs Berlinben. — A balkán államok Szerbia ellen. — Jelentések a harcterekről.)

— Saját tudósítók táviratai. —

Berlin—Budapest, augusztus 11.

Javul a berlini pénzpiac.

Bécs: Ideérkezett jelentések szerint, Berlin pénzügyi köreiből erősen bizakodóvá vált a hangulat. A pénzügyi engedélyben van. A tegnapi lendület után ma még erősebb lendületet várnak.

Ujabb francia támadás készül.

Basel: Jelentékeny francia hadsereg közeledik Basel felé. Leopoldshöhe és Sankt Ludwig között nagy német sereg helyezkedett el.

Német győzelem az Orosz határon.

Krakko: Itteni lapok értesülése szerint a német csapatok megszállták Sosnovicét. Az oroszok Kattovic és Sosnovice között felrobantották a vasuti hidat. A pályaudvar és a vámház porig legett.

Berlin: A Sosnovice—Censtochau vonal és kronikai hid helyreállítva. Sok vasuti kocsit, nagy szénkészletet zsákmányoltunk.

Anglia készülődése a tengeri ütközetre.

— Az angol és francia flotta egyesülése. —

London: Az angolok a szárazföldi haderő nagyrésztét partra szállítják tenni Belgiumban. 170.000 embert akarnak a kontinensre szállítani.

Páris: Az angol és francia tengeri haderő együttműködése most már teljesen rendezve van. Az északi és földközi tengereken közös parancsnokság alá helyezték az összes angol és francia hadihajókat. Az északi angol-francia hajóraj parancsnoka Jellico angol admirális, a földközi tengeri hajócsapatoké Bone de Lapeyriere tengernagy.

Róma: Az Adria keleti partja felől ágyuzást hallanak. Hír szerint az angol torpedóhajók üzöbe vettek egy osztrák-magyar cirkálót.

Szakítás a monarchia és Franciaország között.

Róma. A Corriere dela Sera jelentése szerint a monarchia az orosz hadüzenet miatt a francia köztársasággal is

meg fogja szakítani a diplomáciai viszonyt.

Bécsből jelentik: Párisi nagykövetségünk Széchén gróf és a bécsi francia nagykövet Duma ma megkapták utlevelüket.

Háboru a levegőben.

Boroszló: Keleti Bajorország felett megjelent egy orosz aeroplán, amelynek üldözésére az összes katonai hatóságok parancsot kaptak.

Boroszló: Ma orosz aeroplánok jelentek meg a város felett és bombákat dobtak le a vasuti kocsikra és hidakra.

Steinmühl: Vasuton francia aeroplánt, amelyet Oroszország részére szállítottak, uton lefoglaltak.

Hollandia is ellenség.

Milanóból jelentik: Miután Hollandia hadállapotban van Németország felé vivő országutakon szeges drótokból font barrikádokat készítettek.

Lüttich várának elfoglalása után a német hadsereg diadalmas előnyomulása és ennek nyomán a nyert óriási győzelmei sorozata következett. Ma két francia hadtest romjában hever, megsemmisítette azokat a német fegyver, mely előtt nincs megállás. A francia hadsereg belső zűllöttségét nem hiába tárták a világ elé a viszonyok ismerői, a német hadvezetőség bámulatra méltó energiával használja ki a gyenge francia katonaság pánikszerű félelmét a háborútól.

A szárazföldi diadalton szerzett előnyök megijesztették Angolországot, amely most ocsudik fel és nagy későn szárazföldi csapatokat vet a kontinensre, hogy a német haderőt nyugtalanítsa és tengeri hadakozásra kényszerítse. Az angol és francia flotta egyesülni készül, hogy századok legnagyobb tengeri ütközetét vívják meg. Ez is diadallal végződik majd és a világ legnagyobb hajóhada megalázottan kerül ki a világot megrázó ütközetből.

A mi seregeink is derekasan teljesítik feladataikat és az orosz hadak visszavonulásával egyidejűleg fontos pozíciók elfoglalásáról adhatunk hírt.

Ma érkezett távirataink a harctérnek eseményeit a következőképp mondják el.

Tönkre vert francia hadtestek.

(A német hadak fényes győzelmei Elsassban).

Belin, augusztus 10. Éjjel a Wolf ügynökség jelenti. (Hivatalos). A Belfort felől Felső-Elsasson át Mühlhausen felé előnyomuló ellenséget — úgy látszik a hetedik francia hadtest és Belfort helyőrségének egy gyaloghadosztályát csapataink egy Mühlhausentól nyugatra levő megerősített hadál-lásból déli irányban visszaverték. Csapataink vesztesége nem jelentős, franciák vesztesége nagy.

Bécs augusztus 10. Éjjel ideérkezett berlini magánjelentés szerint a németek az elsassi határon folyt mai ütközetben a hetedik francia hadtestet teljesen szétverték.

Berlin augusztus 10. Hajnalban. Wolf ügynökség jelenti: Leirhatatlan öröm szállta meg Berlint, amikor a vezérkar főnökének utasítására kerékpáros rendőrök, majd a lapok külön kiadásai közölték a közönséggel az elsassi fényes győzelmet. Berlin lakossága egész éjjel talpon volt és az utcákon lelkes tüntetések történtek.

Berlinből jelentik: A tizenötödik francia hadtest egy előretolt vegyes dandárát biztosító csapataink Lagardenél megtámadták. Ellenséget súlyos veszteséggel barriási erdőkbe, Lunevillétől északkeletre visszavetették. Ellenség elvesztett egy zászlót, két üteget, négy gépfegyvert, hetszáz foglyot. Egy francia tábornok elesett.

Orosz kincsek német kezében.

Berlin: Röviden jelentették már, hogy a német kormány elkobozta a német nagy bankoknál elhelyezett orosz arany letéteket. Erre vonatkozóan most a következő érdekes részleteket közölhetjük: Oroszország egy milliárd és 250 millió értékű aranyat tartott letétben a német bankoknál. Németország szigorúbb magatartást kezdett tanúsítani Oroszország irányában, az orosz kormány rögtön azonnal a fenyegetéssel lépett fel, hogy ki fogja vonni Németországból az ott elhelyezett orosz aranykészleteket, Míkor a helyzet még fenyegetőbbé lett, az oroszok csakugyan kísérletet tettek aranykészletüknek biztonságba helyezésére, ám csak igen jelentéktelen összeget sikerült elhelyesniük Párisban és Londonban.

Egy milliárdnál jelentékenyen nagyobb összegű arany azonban ott maradt a német bankokban.

most ezt a hatalmas értéket a német kormány hadi szolgálatnak deklarálta.

Csalározások az orosz harctáron.

Budapestről jelentik: (Hivatalos.) Északon orosz lovassági járőrök megkísérelték a Vistula-tól Saac folyó felé előnyomulni. Visszaverték. Bródj felől oroszok megkísérelték három lovas századdal, gépfegyverekkel előnyomulást. Visszavetették határon túl.

Szerbia máris legyőzöttnek tekinthető.

A balkán államok Szerbia ellen.

Belgrád: A Südslavische Correspondenz jelenti: Belgrádban reguláris és irreguláris csapatok tartózkodnak. A keddről szerdára virradó éjjel nagy pánik volt a városban. A belső területekről igen kedvezőtlen hírek érkeznek, a mobilizáció csak igen gyengén halad előre. Hírek vannak arról is, hogy a Vardar hadseregben kitört a lázadás. Az itt élő osztrák-magyar alattvalóknak eddig még nem esett bántódása. A kórházak telve vannak sebesültekkel.

Szofia. Itteni katonai körök oly reménytelennek látják Szerbia helyzetét, hogy szerintük a szerb hadsereg máris legyőzöttnek tekinthető.

A hadseregnek nincs municiója, a franciaországi és spanyolországi nagy fegyverrendeléseket még nem szállították és most már aligha kerülhet szállításukra a sor. Legfőképpen azonban nyomasztó az eleséghiány a szerb hadseregben. Az aratás legnagyobb része, amely egyébként jó szokott lenni, most nem bontható be. A kereskedelem teljesen elpusztult. Az osztrák-magyar csapatok a Dunánál, a Szávánál és a Drinánál körül fogják Szerbiát, Uj Szerbia területéről pedig a sokféle savar következtében szintén nincs semmiféle bevétel. A gevehelid-hidat, amely a legfontosabb összeköttetés Szalonikival, állítólag szétrombolták, úgy, hogy a görög kikötőkkel nincs forgalom.

Bulgáriából Szerbia nem kaphat semmit.

mert Bulgáriának saját magának is készleteket kell gyűjtenie. Az albán határon erős albán bandák tünesznek fel.

Szofia: Ideérkezett konzuli jelentések jelenti Albániából, hogy a felkelők egyesültek a fejedelem csapataival, sőt maguk közé hívták az idegen önkénteseket is és asután valamennyien együtt az albán-szerb határra vonultak. Ugy látszik, hogy az albán lázadást eddig a törökök rendezték és csak a szerbek támo-

gatták, nagy előnyöket remélvén ebből a támogatásból. Csatlakoztak.

A villongások a határon már megkezdődtek.

Szófia: A szociálista pártok tömegmeggintet tartottak és ezen az a vélemény fejlődött ki, hogy bár a háború kulturelles dolog, de a jelenlegi európai eseményekben harcot látnak a széteső véres cárizmus ellen, amely most éri el alkonyát. Az itt megjelenő *Mir* című napilapban, mely eddig oroszofil irányzatú volt, most Thodorow agyemi tanár így ír: Köteteket lehetne írni annak ilusztrálására, hogy

Szerbia eddig mennyi bosszantót és rosszat okozott szomszédunknak. Nem szabad semmi olyat tenni, ami Szerbiát végtől től megmentheti.

Bukarest: Kula C. más bolgár határmenti falvakban naponta a bolgár szökdösök át teljes fegyverrel és lővő szerb katonák, akik mondják, hogy

a szerb hadseregben nagy ékesredés és teljes levertség uralkodik.

Különösen az élelmiszerekben van nagy hiány, ló, igovonó állat pedig alig van.

Bécsből jelentik *A Reichspost* közli szófiai jelentés alapján, hogy a románok visszavonták csapataikat a Dobrudzából. A hivatalos „Kambana” ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy Radev bukaresti bolgár követ kijelentései szerint barátságos meg egyezés jött létre Bulgária és Románia között.

Budapest (Táviróda, cenzurálva.) A déli harctéren csak jelentéktelen csatározások voltak a határon.

Oroszország lengyelei várják a felszabadító seregeket.

(A cár alkotmányt ígér. — Forradalom előtt Lengyelország.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

Hogy milyen szükségszerűen következett be a gigászi méretű háború, s hogy az előjelek a mi számunkra mennyire kedvezőek, mennyire számíthatunk az orosz birodalom leigázott népeinek hathatós támogatására, annak újabb érdekes bizonyítékával szolgálhatunk.

Két évvel ezelőtt, 1912. évben egy nagyon érdekes röpirat jelent meg Oroszlengyelországban. A röpirat, amelynek címe

„Denkschrift für die ungarische Staatsmänner”

(Emlékirat a magyar államférfiak számára) volt, a legelőkelőbb lengyel publicisták egyike, Stubniczky László dr. írta.

A mélyenszántó, a szerző nagy tudásáról és rendkívüli politikai előrelátásáról tanúságot tevő könyv a Balkán háború tényleges eldöntése után jelent meg s annak eredményeire, lezárult példákra hivatkozva Stubniczky arra hívta fel a monarchiát, hogy haladéktalanul indítsa meg a háborút Oroszország ellen. Erre a háborúra — mondotta — kényeszerű politikai szükség van nemcsak az osztrák-magyar monarchiának nagyhatalmi pozíciója, de egyáltalán léte érdekében, hanem

a monarchia szomszédainak is, amelyeket részint elnyomva tart Oroszország, részben pedig nagyságával és presztízsével hat rájuk, terrorizálja őket.

Oroszország — folytatja a szerző — béke idején börtönnel és bitófával nyomja el az igaz szót, tartja igában nemzetiségeit, azonban ha a háború kitör, ezek az eszközök többé nem alkalmazhatók, senki és semmi sem tarthatja vissza az évszázadok óta leigázottakat, hogy valamennyien, elsősorban pedig a lengyelek minden energiájukkal ne a monarchia meilő álljanak. Kétségtelen, hogy egy orosz-osztrák-magyar háború

első eseménye a lengyelek impozáns felkelése lesz.

A továbbiak során részletesen bizonyítja Stubniczky, hogy orosz tulerőtől nem kell tartanunk, mert Oroszország offenzív európai háborút egyáltalán nem, defenzívét is csak silányul viselhet. Bebizonyítja, hogy Oroszország vasúti hálózata sokkal gyengébb, mint a monarchiáé, tehát ellenfelünk mobilizációja is aránytalanul vontatottabb. Az orosz hadsereg harcokésztségét különben még egy érdekes körülmény is devalválja s ez az, hogy az orosz ezredek hadkiegészítő területeik nem állomáshelyük környékén vannak, hanem kivétel nélkül távoli kormányzóságokban, úgy, hogy

nagy és drága időt vesz igénybe a tartalékosok bevonulása.

Ennek szükségszerű következménye — ezt próféta előrelátással írja Stubniczky s a mostani események be is igazolják — hogy az orosz haderő kénytelen lesz kivonulni Orosz Lengyelországból, nehogy esetleg a szárnyakat kereteiktől elvághassák.

Amint azonban az orosz haderő kivonul Lengyelország területéről, a lengyel népnek megadatik a lehetősége annak, hogy szabadon cselekedhesék. S hogy mit fog tenni, ahhoz kétség nem fér. A lengyel tartalékosok, akiknek távolabbi kormányzóságokban kellene bevonulniuk, a haderő kivonulása után ezt nem teszik meg s így az osztrák-magyar hadsereg készen fog ott találni egy legalább 500.000 főnyi kiképzett s harci tüztől égő lengyel hadsereget,

amely szívvél lélekkel fog felszabadítólnak zászlói alá csatlakozni

s a hosszú időn át felhalmozott gyűlölettel és keserűséggel fordul Oroszország ellen.

De nemcsak a lengyelek az egyedüliek — folytatja Stubniczky — akik így fognak tenni, ugyanígy számítat a monarchia az orosz Keleti tengeri tartományokra, Livlandra, Kurlandra, további Finnországra és az egész Kaukázusra.

Az orosz cárizmus érzi azt a veszedelemet, amely őt Lengyelországban fenyegeti. A cár, a régi recipéhez fordul, proklamációt küld, szabadságot ígér. De ki hisz már neki! A lengyelek nem ünek fel többé a hazugságok cárának.

Lembergől jelentik: A cár manifestumot intézett az orosz lengyelekhez, amelyben az 1815. évi alkotmányuk visszaállítását ígéri. A lengyelek ennek dacára alig várják az osztrák-magyar seregek bevonulását Lengyelországba.

Lembergől jelentik: Folyton érkeznek orosz-lengyel önkéntesek, akik az osztrák magyar hadseregben az oroszok ellen akarnak harcolni. Az osztrák magyar hadsereg kiáltványa a lengyelekhez nagyszerű hatású volt.

Báró Neuman Dánielné

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

Arad előkelő társaságát és jótékony életét súlyos veszteség érte: Neuman Dánielné báróné Fürst Mária éjjel tizenkét óra husz perckor hosszas betegség után elhunyt. Halála gyászba borította az ország egyik legnagyobb nagyiparos és nagykereskedő családját: a báró Neuman-családot, de gyászba borította Arad szegényeit is, akik jótévedőket tisztelték az elhunytban.

Neuman-Fürst Mária báróné április közepe óta teljesen elvonta szeretett jótékonyasági vezető tevékenységétől betegsége. Április 22-én éjjel a báróné súlyos szélütés érte. Reggel ágya előtt találtak az eszméletlen urinőt és orvosai, Löwinger Miksa dr. kórházi helyettes igazgató, Visky Pál dr. gyermekkórházi igazgató agyvérzést konstataáltak, amely erős hűdést, bémuszt okozott a báróné testén. Az orvosok gondos kezelése és a lelkiismeretes ápolás megmentette a közvetlen katasztrófától a nagy beteg, de egészségét és teljes öntudati képességét nem nyerte vissza többé a báróné. Hosszu, csöndes lefolyású betegségének ma azután véget vetett a halál.

Neuman Dánielné báróné szép és harmonikus életét a jótékonyaság terén kifejtett vezető és irányító tevékenysége tette áldásossá, hasznossá és egész Arad közönségének örökös emlékezetessé. Amikor évtizedek előtt, mint Neuman Dániel báró hitvese Aradra jött, mindjárt megkezdte humánus működését. Kezdeményezésére alapították meg az izraelita jótékony nőegylet által máig fönntartott népkonyhát, amelynek létesítéséhez a báróné hetven ezer koronával járult és annak vezetésében a báróné betegsége napjáiig nagy szerepet vitt. Nemcsak mint a jótékony egyület és a népkonyha bizottság elnöknője érdeklődött az intézmény működése iránt, hanem mint igazán nemesszívú és széplelkű asszony: személyesen kívánt gondoskodni arról, hogy a szegényekkel jól bánjanak. Gyakran, csaknem naponta megjelent a népkonyha Zrínyi utcai helyiségében és mindvégig azon örködött, hogy a szép, humánus alapítás mintaszerű maradjon. Természetes, hogy a jótékonyaság más terén is vezetett az elhunyt, aki tevékenyen állt élén minden aradi társadalmi jótékony akciónak.

Neuman Dánielné báróné férjén kívül két gyermekre gyászolja: leánya Margit, aki Dániel Tibor báró verscei főispán felesége és fia Neuman Károly báró. Mindkét gyermeke ott volt a halálos ágyánál és együtt zárták le csöndesen elalvó édesanyjuk szeméit. Neuman báróné állapota ugyanis a héten ismét súlyosbodott és családja a nagy beteg ágyához hivatva táviratban Daniel Tiborné bárónét is, aki Versecről sietett Aradra. Ma, délelőtt Vass Sándor dr., aki a hosszas betegség alatt állandóan kezelte a nagybeteg bárónét, azt konstataálta, hogy a krízis beállt: a báróné erőt fogytán vannak, pulzusa kihagy, szívműködése gyengül. Injekciókkal és belélekezéssel hosszabbították meg az élet óráit, azonban estére újabb válságos fordulat állt be: Neuman-Fürst Mária báróné haldoklott.

A család tagjai összegyűltek Neuman Dániel bárónak a Neuman-palota Széchenyi utcai oldalán levő első emeleti lakásán, ahol a báróné szobájában hónapok óta égett éjszakáról-éjszakára a virrasztó ápolónők számára a lámpa. A nagybeteg báróné egy pillanatra sem nyerte

viszsa eszméletét. Mozdulatlanul, alig észrevehetően lélekzetet véve feküdt ágyán, amíg egy utolsó halk sóhajással békésen átszenderült az örök álomba. Tizenkét óra husz perccel mutatott a szobában levő óra. Zokogó gyermekei mély-séges fájdalommal borultak le édes anyjuk halottas ágya előtt, melyen még az éj folyamán nyugszik Neuman-Fürst Mária báróné.

A temetés tekintetében a család még nem intézkedett.

HIREK.

Blokáltuk a montenegrói tengerpartot.

(Elzárva a Fekete Hegyek országa.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, augusztus 11.

Bécsből jelentik: Az osztrák-magyar tengeri haderő parancsnoka montenegrói vizeken tegnap déltől elrendelte Montenegro partján a tényleges blokád.

Pólából jelentik augusztus 11-ikén: A Magyar Táviratiroda jelenti: Basa Antal császári és királyi sorhajókapitány a következő proklamációt tette közzé:

— Én alulírott császári és királyi sorhajókapitány, mint a montenegrói vizekre küldött osztrák-magyar tengeri haderő parancsnoka, tekintettel az osztrák-magyar monarchia és Montenegro között fennálló hadiállapatra, a montenegrói partra a blokád elrendelése és a következőket jelentem ki:

1. Augusztus 10-ikén délelőtt tíz órakor megkezdődik a montenegrói part mentén a tényleges blokád.

2. Ez a blokád a 42 fok 6.4 perc s a 41 fok 53 perc északi szélességtől tart és kiterjed a partokra, kikötőkre, öblökre, hajótelepekre, folyótorkolatokra és szigetekre.

3. A velünk barátságban lévő és semleges hatalmak hajói huszonnégy órai határidőn belül a blokározott partot elhagyni tartoznak. Mindazon hajók ellen, amelyek blokádszegést követnek el, a nemzetközi jog szerint fogok eljárni.

A külügyminiszter ezt a proklamációt az akkreditált követségeknél a nemzetközi jognak megfelelően notifikálta.

Lombfűzér az ágyukou,

virág a csákokon.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 11.

Lombfűzerekkel feldisített ágyuk, virágkoszorús lovak és virágos csákoju tűzőrek masíroznak Arad főúján.

Masírozó katonák! Ez a kép igen sokszor ismétlődött meg előttünk az utolsó napokban, melyen bevésszük lelkünkbe, szívünkbe. De mindannyiszor egy nagy belső szenzáció erejével hatolunk. Talán az a legcsodásabb ezekben a felejthetetlen napokban, hogy mennyire más, mennyire jobb emberré vált mindenki, hogyan vesztette el valamennyi az előítéleteit, a fenhéjázását a kicsinyességeket, mennyire szégyeli mindenki, a cinizmusát, önző érzéseit, hogy az emberlars, polgártárs szavak mennyire megtelnek igaz tartalommal és úgy érezzük magunkat valamennyien, mint — testvérek. Ugy van, megint szabad pathétikusoknak, fellengzőseknek lennünk, szabad pathétikusan gondolkozunk, sőt pathétikusan beszélhetünk is. Új idők köszöntöttek ránk, amelyek a blazirtság sirját ássák meg, amelyek eltemetik a hazug iróniát és a frívól kétértelmű szellemet. Senki se szégyelje ma, hogy arcán könnyek perdültek le, amikor a felvirágzott ágyukat, virágkoszorús lovakat és virágos csákoju tűzőreket meglátta. Ezt a könnyet nem a könnyen izguló ideges érzékenység csalta ki szemükből, ezt a túlérzékenység csalta ki halovány arcára a tömegeknek. Amikor láttuk az öreg tűzőreket — mert hiszen legnagyobb része öreg rezervista volt — az megrázta a nézők legbelsejét, az jeget olvasztott a szív körül, ez a látvány olyan volt, mint egy természeti tűnemény, amellyel szemben az ember érzi a kicsiny-ségét.

Virágos ágyuk, amelyek feldisítésével nagy szeretettel foglalkoztak a támaszvármezővel.

aváb fiuk, akik német anyanyelvük ellenére igaz magyar érzelműek. Ágyuk, amelyeknek vésszes torka kitudja hány ember számára rejtget halált s virág: a legédesebb kontraszt, szinte blasfémia s most, most megtudjuk érteni ezt az ellentétet. Mi is feli marokkal dobjuk a bonz csataki gyók felé a pompásan illatozó virágokat! A közönség kalaplengetve szívből jövő éljen kiáltásokkal üdvözölte a derék fiukat s a meghatott szemek sokáig néztek a zöld lombos, virágdiszes ágyuk után.

— Az Aradi Közlöny a háborús napok rendkívüli körülményei között példányai számát szigorúan a szükséges mennyiségre szálította le és első sorban arra szorítkozik, hogy előfizetőit ellássa lappal. Miután így elárúsítói forgalomba csak korlátozott számban kerül az Aradi Közlöny, tanácsolható, hogy mindazok, akik az izgalmas eseményekről híven és kimerítően az Aradi Közlönyből óhajtanak tájékozást szerezni, lépjenek mielőbb az előfizetők sorába.

— Az aradi királyi ügyészség a nép védelmében. Eckenberger Károly, az aradi kir. ügyészség vezetője ma a következő köriratot küldte az aradi rendőrségnek és a vármegye rendőrhatalmának: Az ország több helyén panasz tárgyává tetetett, hogy egyesek a jelenlegi helyzetben kizsákmányolói iparkodnak a mások tapasztalatlanságát és ezek megkároztatásával maguknak jótalan vagyoni hasznot iparkodnak szerezni. Egyesek a vidéken ugyanis azt a hirt terjesztik, hogy a bankjegyek értéke aránytalanul leszállott s ezzel a fondorlattal a hiszékeny néptől a bankjegyet kicsalják és azokat értékük egy kisebb hányadán összevásárolják. Mások azt a hirt terjesztik, hogy a loavató birodalmak által kiállított utalványokat a kincstár báváltani nem fogja és ezzel a fondorlattal a hiszékeny és kőtségbeesett emberek utalványait potom áron összevásárolják. Ezen cselekmények mindegyike a B. N. 50. §-ában meghatározott csalásnak összes ismérveit magában foglalván, felekrem a címet, hogy az esetleg felmerülő efajta esetekben a nyomozatot haladéktalanul vezesse be s a legnagyobb éberséggel és eréllyel fogatosítsa, illetve fogatosíttassa. Előfordulhatnak olyan visszaélés számba menő esetek is, amelyek még ha nem is esnek kifejezetten a btkv. rendelkezései alá, — alkalmasok lehetnek arra, hogy az egyeztető tapasztalatlan népből megrendítnek az állam hatalmába és igazságosságába vetett bizalmat. Tekintettel ezeknek az üzemeknek visszataszító természetére, és a tapasztalatlan alsóbb néposztály iránt érzett komoly szeretettől is vezéreltetve az e fajta esetekben is keresnünk kell módot arra, hogy a népnek megfelelő oltsalmat nyújtsunk a háborús viszonyok kizsákmányolóival szemben. A jelen köriratomban érintett esetekről — akár esnek azok a btkv. rendelkezései alá, akár nem, — esetenként sürgős jelentést, illetve értesítést kérek.

— Kémkedésért letartóztatott postamester. Székesfehérvárról jelentik: nagy feltűnést keltő esetnek jöttek nyomára Hajmáskérén. Megállapították, hogy az ottani postahivatal vezetője, Heincz Gusztávné postamesternek éveken át Szerbia részére kémkedett s ezért a veszprémi ügyészség megkeresésére egy balatonmenti fűrdőhelyen, ahol fiánál töltötte a nyarat, a csendőrség letartóztatta. Heinczné pazar költekezésével vonta magára a hatóságok figyelmét; egy postai rovarcsalás alkalmával egy fontos titkot tartalmazó levelét felbontva talált a postaigazgatóság kiküldött tisztviselője s mikor Heincznét emiatt kérdőre vonták, nem tudott kielégítő magyarázatot adni, ellenben gyorsan elutazott Hajmáskéről. Heincznét fia vitte rá a bűnös utra, aki őrnagy a szerb hadseregben, s anyjával állandóan érintkezett. A letartóztatást megelőző időben is együtt voltak a fűrdőhelyen; most azonban Heinczné szerb katonatiszt fia eltűnt. A vizsgálatot a kémkedési ügyben nagy buzgósággal, titokban folytatják.

— Hiradás. Halmos Gyula fogtechnikus újjáról hazaérkezvén, működését ismét megkezdte.

— Házasság. Az általános mozgósítás napjaiban sürűn érkeznek a polgármesteri hivatalhoz dispensációs házasságkötési kérelmek. A hadba induló tartalékosok — akik csak tehetik — az anyakönyvvezető előtti igyekezknek szorosa, halálíg tartóvá fűzni a szerelem láncát és csak természetesen, hogy Varjassy Lajos polgármester egyetlen olyan esetben sem tagadta meg a kihirdetés alóli felmentést, ahol arról volt szó, hogy a harotérre induló katona menyasszonya, imádottja helyett feleségétől óhajt egy-két nap mulva bucsut venni. Vasárnap érdekes ilyen dispensációs házasságkötő körtöttek Aradon Rámer István gáji kapitány bájos leányát Rámer Micit és Boross Béni dr. aradi ügyvédet, a lugosi tűzérkekhez bevonult tartalékos tűzérhadnagyot kötötte össze az anyakönyvvezető örökre. Az esküvő után a tűzérhadnagy bevonult ülegéhez Lugosra, Aradon pedig eggyel több fiatal, szerető szívű asszony várja vissza a háborúból urát.

— Nagyváradra kivezényelt csanádi vonatkísérők. (Levél a szerkesztőséghez.) A mióta a vasut érdekeit szolgáljuk, ritkán vállalkoztunk szolgálatra olyan örömmel mint augusztus 7-én, a midőn Elemér Gyula Acsev, tisztviselő 50 embert átengedett az Acsev igazgatóság beleegyezése mellett a magyar államvasut kötelekbe bizonyos időre és Nagyváradra való kiküldetésbe. A Nagyváradra való kivezénylésnek nagyon örültünk egy pár kivételével mindnyáján, annál is inkább, mert ha már nem vagyunk katonai szolgálatra behíva, legalább ozz l iparkodunk a hazának szolgálatot tenni, ami a jelenlegi állapotok mellett minden embernek erkölcsi kötelessége. De sajnos Nagyváradra nem tudtunk eljutni és az ott reánk váró szolgálatot megtagadtuk. Meghíusult pedig azon oknál fogva, mivel a kivezényelt vonatkísérők közül 4—5 ember nagyon keveselte a magyar államvasut által megszabott illetéket, habár 6 és 7 korona embarenként úgy is biztosítva volt és az illetmény szabályzatra hivatkozva követelésekkel állottak elő, amit a magyar államvasutak aradi állomás vezénylő tisztje nem fogadott el és az összes vonatkísérőke, akik átlettek adva rendelkezés szempontjából, mind vissza küldötte saját vonatjukhoz. Így, hogy az illetmény szabályzat szerint valamivel több keresethez jutottunk volna. De kérdem, most amidőn országunk színe java a csatamezőn vérzik, szabad-e az illetmény szabályzatot tekintetbe venni, és jobb idehaza tétlenül lenni és az agtálók a kiknek alkudozása folytán ez a fontos szolgálat részünkről meghíusult, most jobb, hogy mindnyáján megrovás alá estünk? Öszinte tisztelttel: több Acsev. vonatkísérő.

— Temetés. Öszinte és nagy részvét mel lett temették ma Deutsch Mórné szül. Reizner Antóniát Deutsch Mór köztisztviselőben álló magánzó nejét. A gyászházban megjelentek a keresek és iparkamara, valamint az izraelita hitk. képviselőiben Ottenberg Tivadar, udv. tan., az izr. nőegylet képviselőiben Szabó Albertné és Tenner Józsefné, valamint számos jóteköny egyeslet tagjai. Kohn Dávid főkántor imája után Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi szívhöz szóló beszédben esetele az elhunynak érényeit és nemeslelkűségét. A temetőben Krausz Jónás rabbi meghatóan bucsztatta alhunyt rokonát.

— Halálozás. Klein Sándor terménykereskedő Arad, Lipót-utca 3. sz. a. hosszú szenvedés után meghalt. Temetése az izr. sírkert halottasházából folyó hó 12-én d. u. 5 órakor lesz.

— Népjóléti bizottság Kisjenőn. Impozáns módon nyilvánult meg Kisjenő és Erdőhegy összes lakosainak a hadbavonult katonák hátramaradottai iránti részvéte és felemelő ádozatkészsége. Miután a két testvér község hazafias lelkesedésben nemes versenyre kelt lakosai Kokas Józsefné buzdító, lelkes vezetésével az országos vöröskereszt és a honvédők támasz nélkül családjai iránt adóját nagyobb adománnyal jerőtte, ma délelőtt Csukay Gyula főszolgabíró és Lázár Zóárd dr. hívó szózatára a kaszinó nagytérmeben nép-jóléti bizottság alakult a szűkebb haza, Kisjenő és Erdőhegy gondozatlan családjai segélyezése ügyében. A társadalom minden rétegéből nagy számmal összegyűlt értekezletet Lázár Zóárd dr. nyitotta meg frappáns beszéddel. Mintán az értekezlet egyhangulag Lengyel József római katolikus plébánost elnöké és Horvai Bernát állami iskola-

igazgatót jegyzővé választotta és Lengyelnek hatáskörében fejtette a társadalomnak a bevonult katonák családjai iránt tartozó kötelességeit, az értekezlet elhatározta, hogy a segélyre soroltak támogatására népjóléti bizottságot alakít, mely hivatásos a háború egész tartama alatt az önként felajánlott fix heti pénz és terménybeli adományokat minden héten az illetékesek közt a szükség nagysága szerint felosztani. Mintán az értekezlet a fentiek mellé Kokas Józsefnek, Beles Jánosnak, Messer Lipótnak a népjóléti bizottság alelnökeivé és Hirsch Istvánt pénztárossá megválasztotta, megindultak a kitett aláírási íveken az aláírások. Bár az önkéntes adózások gyűjtése még korántsem fejlődött ki, már az eddigi eredmény várakozáson felüli és a lakosság lelkes hazafiaságáról és díszretes áldozatkészségéről tesz eklatáns tanúságot. A heti befizetéseket az egyetlek és társaskörök egy összegben váltották meg, illetőleg fogják megváltani. A gyűjtést, illetve az aláírásokat egy ép oly kedves, mint megragadó jelenet szakitotta meg. A jótkönyv leányegyesület elnöke, Tabajdi Lenke lelkes éljenzések között kijelentette, hogy a feloszló egyesület megmaradt pénzét 300 koronát meghaladó összeget a népjóléti bizottság rendelkezésére bocsátja. Adakoztak eddig egyszer mindenkorra: az izraelita szentegylet 50 koronát, az ipartársulat 50 koronát, a vadászegylet 45 koronát. A népjóléti elnökség permanenciában van, a választmány pedig minden vasárnap délelőtt 10 órakor tartja ülését.

— Legelegánsabb gyermek- és fiukosztümök és felöltők Hirsch Antal uriszból fizetében Arad, Andrassy-tér 22. kaphatók. Olcsó szabott árak. Telefon 677. 5571
— Papirlemezek (Pappe) (barna, fehér és szürke), olcsón kaphatók Kerpelnél. 411

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Ujaradi heti gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Ujarad, aug. 11.

Végre hosszú szünet után az idei gabonaszazon első jelentékenyebb heti piacáról számolhatunk be.

Élénk forgalom és megfelelő vételkedv mellett eladásra került:

3000 mm. buza	28.—30.—
300 mm. rozs	18.—18 40
100 mm. árpa	12.—13.—
100 mm. zab	18.—
Tengeri	14.—

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Felkérő szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.

Hirdetmény.

Egyes lelketlen üzerek azt a hitet terjesztik el a nép között, hogy a mongósítás céljából besorozott lovak ára fejében adott utalványokat nem fogja a kincstár beváltani, sőt egyesek a papírpénz elértéktelenedését is hirteszlelik és az ezuton tévutra vezetett egyének tulajdonában levő lóár utalványokat és papírpénzt jóval értéken alul vesznek meg.

Figyelmeztetem a közönséget, hogy ilyen csalás kísérleteknek fel ne üljön és ha ilyen üzelmek bárkinek tudomására jutnak, azok elkövetőit a rendőrhatalóságnál azonnal jelentsek fel, mert aki polgártársainak ilyen gonosz tévedésbe ejtésével kárt okoz és magának ezáltal jogtalan hasznot szerez, csalást követ el és büntetőtörvénykönyv rendelkezésai alá esik.

Arad, 1914. augusztus hó 7-én.

Varjassy Lajos,
polgármester.

* Az ezen rovat alatt közöltéktől nem vállalunk felelősséget.

Kalmár József

villanyszerelő.

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajsütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Első Aradi Orthodox

כשר Szalámigyár כשר

Herskovits Dezső és Társa

Arad, Boros Béni-tér 11. szám.

Telefon szám 820. Sürgönyoim: Szalámigyár Arad.

Ajánljuk kitűnő minőségű szalámi, kolbász, hideg felvágott, füstölthús készítményeinket a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. Arjegyzék ingyen és bérmentve. 3775

Nyomtatvány rendelők b. figyelmébe!

Nyomtatványokat

a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még —

zavartalanul szállítunk.

A legegyszerűbbtől a legizlésesebbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk

áremelés nélkül

a legrövidebb időn belül elkészít.

Az Aradi nyomda részvénytársaság.

Arad osanádi egyesült vasutak palotájában.

1919—1914.

1914—1914.

Hirdetmény.

Figyelmeztetjük a hadbakeit katonák segélyben részesülő itthon maradt családtagjait, hogy a városi husszékben kiadott élelmi cikkeket sem elcserélni, sem pedig eladni nem szabad, azokkal üzérkedni és azokat elpocsékolni tilos.

Felkérjük a nagyközönséget, hogy minden tudomására jutott esetet Vannay Gyula tanácsnok urral, vagy pedig a kapitányi hivatallal közölni sziveskedjék.

Arad, 1914. augusztus 6.

A városi tanács.

Hirdetmény

A Nagyméltósága m. kir. Honvédelmi Minister a városunk közönségéhez intézett 13008—20. 1914. elnöki számú leirata alapján a ló és kocsbi birtokosok megnyugtatása és kioktatása céljából közhírre tesszük, hogy a hadügyi kincstár részére az 1912. évi LXIX. t. cz. alapján átvett lovak vagy kocsikért járó kárpótlási összegek a fentebb idézett törvényclikk 10. §-a utolsó előtti bekezdése, illetőleg a 17. §. utolsó bekezdése értelmében, 6 héten belül a posta takarékpénztár utján lesznek megfizetve.

Arad, 1914. évi augusztus 8.

A városi tanács.

Ovakodjunk a fertőzésekől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirakkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmok alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhethünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér.

a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvjá. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos

gyógyszertára.

Sürgönyöim! MILKÓ GÖRTÜRÖSZ, SZEGED.

Szállitunk azonnal minden vasuti állomásra gőzmalmok, szeszgyárak, téglagyárak részére és cséplési célokra

brádi akna és
brádi darabos szenet

előnyös árak mellett.

4573

Milkó Vilmos és fiai
szénosztálya, SZEGED.

A Rudai 12 Apostol bányatársulat brádvidéki széntermékeinek kizárólagos elárúsítói

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is 8 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legskerebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában
ARAD, Andrásy-tér 22. sz.
Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Wajdits György

„TURUL”

gyógyszertárban

(Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

az összes kül- és bel-

földi különsségek és

drogeria cikkek dro-

geria árban kaphatók.

6048

Mérlegképes

könyvelő, perfekt magyar-, német-levelező, első-rangu erő, állást keres. Esetleg fél napi vagy órás munkát is vállal! Megkeresések

Ziffer és Hollós

írógépvállalatához, Báró Bohus-palota kéretnek.

4559

**!! GYENGE FERFIK !!
!! OREGÉK ÉS FIATALOK !!**

kérjenek ezen baj azonnali megszüntetését tárgyaló ismertetést. 40 fillér postabélyeg csatolása mellett. Nem belsőleg beveendő gyógyszer. Cím

2025

„NOVA MECHANIKA 115”

Budapest — Főposta — Flókbérlet 40.

Új mészáros és hentes üzlet!

A n. é. közönség tudomására adom, hogy Tököly Imre-utca 5. számú házban higienia tisztaságnak megfelelő

mészáros és hentes üzletet nyitottam,

ahol a nap bármely szakában a legjobb minőségű husok kaphatók pontos kiszolgálás mellett. 4361

Szíves pártfogást kér:

Gyurkovits József.

69—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszterium 5476—1914. sz. rendelete alapján felhívom mindazokat, akik hatósági engedély nélkül fegyvert tartanak,

azt a jelen hirdetés közzhírre tételétől számított 48 óra alatt a rendőrfőkapitányi hivatalhoz bejelentéssel.

Fegyver alatt a lő- és szál fegyvereket kell érteni.

Aki ezen felhívásban foglaltaknak eleget nem tesz, az 1912. LXIII. t. cz. 7 §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő és ezenkívül a fegyverek ház- és személymozgás útján el fognak koboztatni.

Arad, 1914. augusztus 4.

Greén
főkapitány.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Mindenféle csomagoláshoz alkalmas

újságmaculatura

olcsón

eladó

az Aradi Közlöny
kiadóhivatalában

Ezen rovatban minden sz. egy-
mérti hirdetésnek ára 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József téri u. 22.
Kiadóhivatali telefon: 151. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta útján, utalványon küldendők — a levélben a szöveg eltér — vagy levélbélyegben. Tudakozódni a hirdetés száma mindenkor küldendő. Levélbeli megkötésekkel, (a jelölés levélkelet kivétel) felvilágosításokat megadja a kiadóhivatal, az esetben, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden sz. 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratos előhuzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal hivatalos díjtalanul megismerkedik. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRAIG VÉTELEK FEL.

**Az Aradi Közlöny részére
hirdetések felvételnek a kiadó-
hivatalban József főherceg-ut 22.
(Bejárát a Kossuth-szoborral szem-
ben.) Továbbá**

BUDAPESTEN:

Blockner I. IV., Semmelweis-ut 4. sz.
Györi és Nagy VII., Erzsébet-körút 2. sz.
Jaulus és Táras V., Dorottya-ut 11. sz.
Mosse Rudolf VI., Andrassy-ut 2. sz.
Tenczer Gyula IV., Szervita-tér 8. sz.
Schwartz József VI., Andrassy-ut 7. sz.
Hegyi Lajos VII., Király-ut 67. sz.
Rekstein Bernát VII., Erzsébet-körút 88.
Mezei Antal IV., Eszék-ut 5. sz.

NAGYVÁRADON:

Hagedüs Hirlapiroda Rákóczi-ut 5.

TEMESVÁR—RELVÁROSBAN:

Engel Jenő hirdetőiroda vállalkozás Jenő
herceg-utca.

BÉCSBEN:

Haasenstejn & Vogler I., Neuer-Markt No 3.
M. Duckes Nachf. I., Wollzeile No 9.
Rudolf Mosse I., Selterstättle No 2.
Eduard Braun Rothenturmstr No 9.
Helmrich Schalek I., Wollzeile 11.
Bock & Herzfeld I., Adlergasse No 6.

BERLINBEN:

Dr. Jr. F. C. Blumenreich Berlin-Vilmers-
dorf, Holsteinische Str. 82.

Azon apróhirdetésekre vonatkozó
adatok, ahol a hirdetés mel-
lét: „Bővebbet, vagy cím a ki-
adóhivatalban” áll, közelebbi adatok
nyerhetők az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatalának előcsarnokában
elhelyezett táblán.

ELLÁTÁS.

Jó magyar házikonst

ebéd-vacsora naponta 1-40 kor.
kapható kihordásra, vagy ottani
étkezésre. Ugyanott egy utcai
szoba kiadó. Cím a kiadóba. 4602

OKTATÁS.

Tanfolyam megnyitás!

Folyó hó 15-én új tanfolyam ve-
szel kezdetét, melyen irodai állást-
keresők a feltétlen szükséges ke-
reskedelmi ismeretekben, valamint
gépirás, gyorsírás és könyvvitel-
tanban, a legrövidebb idő alatt
legalaposabb kiképzést nyernek.
Állásközvetítés díjtalan. Beiratko-
zás egész nap: Ziffer és Hollós
írógépvállalatnál, Bárány Bohus-
palota. 4560

ALKALMAZÁST KERES.

4 polgárit végzett fiu

az iskola megkezdéséig irodai ál-
lást keres. Cím Zucker Jenő Flo-
rián u. 14. 4592

Hadmentes

önálló üzletember bizalmi állást
óvadékkal elfogad. Cím E. F. Gyó-
rok poste restante. 4590

21 éves

szakképzett rőfös-rövidáru segéd
alkalmazást keres. Cím Szénási
János Kovászl. 4591

Mozgósítás folytán

Aradra kerülve, feleségem szá-
mára állást, hivatali keresek. Cím
a kiadóhivatalban. 4599

4 polgárit

végzett 14 éves leányom díjtalan
gyakornoknak ajánlom bank vagy
magán cég irodájába. Szíves meg-
keresést kérek: F. J. Arad, And-
rassy-tér 19. 4606

ALKALMAZÁST NYER.

Szoportós dada

azonnali belépésre kerestetik Reisz
József, Alsósimánd. 4601

KIADÓ LAKÁS.

Az Erzsébet-körúton

1-3-4 szobás utcai lakások für-
dőszobával üzlethelyiségek, raktár,
pincék, részben azonnal, részben
november 1-től kiadó. Bővebbet
Steiner József építésznél Szent-
László-u. 7. 4582

Egy

különbejárta butorozott szoba
esetleg ellátással Andrassy-tér 8
sz. alatt kiadó. 4574

Kiadó lakás.

Andrassy-tér 25. sz. házban (Neu-
man-palota) egy 4 szobából álló II.
emeleti utcai lakás november 1-re
kiadó. Bővebbet, Neuman Testvé-
rek városi irodájában. 4603

Egy modern

4 szobás erkélyes lakás az első
emeleten november hó 1-ére, eset-
leg előbb is kiadó. Deák Ferenc-
utca 16. Ugyanott egy bolti helyi-
ség is kiadó. 4604

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Jókarban levő

gyermekkoszi megvételre kereste-
tik. Címek a kiadóhivatalba le-
adandók. 4605

Keretek

megvételre, egy használt tábori
látcsövet, Trieder-Blancle Zeiss
vagy Götz, csak 6-szorost. Fischer
fiók Andrassy-tér 18. sz. 4608

Építészek

és építők figyelmébe. Elhalasz-
tott építkezés folytán téglagyá-
rban 1 waggon Beocsini port-
land cement 4-25 kor. mm. árban
átadó, esetleg kisebb mennyiség-
ben is. Frick József. 4601

Carboform szappan.

Olcsó, tökéletes, fertőtlenítő szap-
pan ára 40 fillér. Készíti Dr.
Földes és Hehs pipere szappan és
vegyszeri gyára Arad, kapható
mindenhol. 1224

Mindenféle

Köser-hus kapható a mai naptól
kezdve Rothstein Mór, Szabadság-
tér 8. 4607

Emir.

Körömfényesítő por, jobb minden
addigiénél a körömet azonnal tükör
fényessé teszi ára 70 fillér, kap-
ható mindenhol. Dr. Földes és Hehs
pipere szappan és vegyszeri gyára
Aradon. 1224

ÜZLETEK.

Korlátlan

Italméréssel és trafikkal, berukko-
lás miatt jó tizlet eladó. Bővebbet
György-u. 108. 4609

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett

11-én reggel 1/8-8 órakor a lóvo-
naton egy arany láncakarsatt fény-
kép amolettel. Becsületes megta-
láló kéri a kiadóba leadni, hol
ill. jutalomba részesül. 4596

Mindenki olyan öreg,

aminőnek látszik, aki nem akar
megöregedni, használja a Földes-
féle Hair regeneratort, ezen ké-
szítménytől minden ősz haj visz-
szanyeri eredeti színét. Nagy üveg
ára 2 korona. Földes gyógyszerár,
Aradon. Összes készítményeink
kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-
utcai gyógyszerárában. 1224

Legfinomabb

szepességi málna-szörp különként
2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp
különként 2 korona. A citrom-szörp
egy-két evőkanálnyi mennyisége
alkalmas egy pohár legfinomabb
limonádé előállítására. Szeder-szörp
különként 2 kor. 40 fill. Ribizke-
szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kele-
men gyógyszerára Arad. Összes
készítményeink kaphatók Hehs
Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-
árában. 1224

Ezerjött

gyomor elixír. Emésztési zavarok,
étvágytalanság, lefűvődés, gyó-
morégés, émelygés, hányás, hány-
inger, szédülés, gyomorgörögés,
székrekedés, bélrendszeri, bél-
férges (gillisták) bálbacteriumok
ellen. Ára 1 és 2 korona Rak-
tárak Hehs Vilmos gyógyszerára
Aradon, Batthyány-utca és gutori
Földes Kelemen gyógyszerára Ara-
don, Deák Ferenc-utca. 5180

108—1914. E. n. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. belügyminiszterium-
nak 142878—1914. sz. rendelete
értelmében közhírré teszem, hogy
hogy miután a kivándorlás a véd-
kötelesekre nézve egyáltalán meg-
tiltatott, azok a védkötelesek sem
vándorolhatnak ki, akik más sz.

1909 évi II t.-c. 2 §-ának b. pontja
alapján adott engedély birtokában
vannak.

Arad, 1914. augusztus hó 4.
Greén
főkapitány.

2 korona

egy
számlev. levél

Rendező

Jámbor
papírüzletében

ARAD,
Andrassy-tér 3. sz.
(Tabajdi-utcai oldalon.) 1221

Fogak

huzása, tömése, fogsorok, aranyhi-
dak és koronák ideálisan szépen,
rágasra kitérőek, készülnek

Halmos

vizsgázott fogtechnikus műtermé-
ben Asztalos Sándor-utca 10. sz.
(Szabadság-tér és Asztalos Sándor-
utca sarok. 3668

Dr. Keppich

örvös ur házában.) Telefon sz. 638.

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülő-
ket értesíteni, hogy azon esetben
is, ha az iskolák szeptember ha-
vában meg nem nyílnának, az in-
tőzet működését megkezd. A ta-
nulók rendszeren taníttatnak és
amint az iskolák megnyílnak, ki-
vására mint rendes tanulók be-
irattatnak vagy mint magánta-
nulók levezgáztatnak,

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben benlakó gyerme-
kek gondos nevelés és ellátásban
részesülnek de, mint bejáró ma-
gántanulók is felvétetnek, esetleg
2 osztályt is végezhetnek. Pros-
pektust készséggel küld 4611

Izr. fiuinternátus, Arad.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája, könyvkötészete és betűtömlőgyárja. Kiadótulajdonos: Aradi nyomda r. t.